

Oriëntalisme in de eenentwintigste eeuw

De invloed van de coronacrisis op Aziatische stereotyperingen op Facebook

Evi Smits

Bachelor thesis Geography, Planning and Environment (GPE)

Nijmegen School of Management

Radboud University Nijmegen

Juni 2021

Oriëntalisme in de eenentwintigste eeuw

De invloed van de coronacrisis op Aziatische stereotyperingen op Facebook

Datum

24 juni 2021

Woorden aantal

20.571

Auteur en student

Naam Evi Smits

Studentnummer s1009675

Opleiding Bachelor Geografie, Planologie en Milieu (GPM)

Faculteit Faculteit der Managementwetenschappen

Universiteit Radboud Universiteit Nijmegen

Scriptiebegeleiders

Begeleider Dawit Tesfay Haile

Begeleider Kolar Aparna

Afbeelding 1, Titelpagina; (Tyson, J. (2021). *#Stopasianhate* [Foto]. Geraadpleegd van <https://unsplash.com/photos/8DzMYh8HXDk>

Voorwoord

Beste lezer,

Voor u ligt de scriptie '*Oriëntalisme in de eenentwintigste eeuw*' die is geschreven ter afsluiting van de bachelor Geografie, Planologie en Milieu aan de Radboud Universiteit. Hierin heb ik de afgelopen maanden onderzoek gedaan naar de stereotyperingen over Oost-Aziaten ten tijde van het oriëntalisme en nu ten tijde van de coronacrisis. Doordat dit onderzoek is uitgevoerd tijdens deze coronacrisis waren de mogelijkheden voor kwalitatief onderzoek beperkter doordat het afnemen van fysieke interviews geen mogelijkheid was, hierdoor heb ik met behulp van mijn begeleider gekozen voor een combinatie van een tekstuele analyse en een sociale media analyse. Met veel plezier en vol interesse heb ik hierdoor ondanks alle corona maatregelen mijn onderzoek in kunnen duiken, waardoor ik nu deze scriptie aan u voor kan leggen.

Ten eerste wil ik daarom mijn beide scriptiebegeleiders, Kolar Aparna en Dawit Tesfay Haile, ontzettend bedanken! Ondanks het wisselen van begeleider halverwege mijn scriptie stonden zij beiden, ook na de wissel, voor mij klaar en kon ik altijd rekenen op hun feedback en persoonlijke begeleiding. Hoewel wij elkaar nooit fysiek hebben kunnen spreken, doordat alles via Zoom ging, hebben zij mij wel de begeleiding kunnen geven die ik nodig had om mijn scriptie tot een goed einde te brengen. Zonder hun begeleiding was deze scriptie er nooit gekomen zoals deze nu is, daarom wil ik jullie beiden nogmaals hartelijk bedanken voor de afgelopen tijd!

Tot slot wil ik ook nog mijn vrienden, familie en huisgenootje bedanken voor de mentale steun de afgelopen paar maanden.

Ik wens u veel plezier met het lezen van mijn bachelor scriptie!

Evi Smits

24 juni 2021

Radboud Universiteit

Samenvatting

In dit onderzoek wordt gekeken naar de stereotyperingen over Oost-Aziaten ten tijde van het oriëntalisme en tijdens de coronacrisis. Het stereotyperen van deze groep gebeurt al decennialang (Kawabata & Tan, 2019). Sinds de opkomst van de coronacrisis worden deze stereotyperingen alleen maar versterkt. Op sommige momenten werd het coronavirus zelfs het 'Chinese virus' genoemd en werden Aziaten daardoor geassocieerd met dit virus (Wang et al., 2020). Door deze associatie groeide ook de discriminatie naar Aziaten. Dit racisme gebaseerd op vaak eeuwenoude stereotyperingen uit het oriëntalisme is ook terug te zien op sociale media, zoals Facebook. Chinese Facebookgroepen krijgen zelfs zonder enige aanleiding berichten waarin ze worden beschuldigd van walgelijke, barbaarse dierenmishandeling (Roberto, Johnson, & Rauhaus, 2020), doordat de oorzaak van het coronavirus volgens onderzoekers te vinden is bij het eten van vleermuizen door Chinezen (NOS, 2021).

Doordat veel westerlingen de oorzaak van het coronavirus bij China leggen neemt ook het aantal gewelddadige handelingen jegens mensen van Aziatische afkomst toe, zoals een vrouw in Amsterdam die van haar fiets werd getrapt omdat ze Chinees is (Misérus, 2020). Dit is echter niet alleen van deze tijd. Sinds de negentiende eeuw werden Chinese migranten in de Verenigde Staten al de zondebok voor grote maatschappelijke problemen (Chow, 2020). In deze tijd ontstonden ook verschillende stereotyperingen over Oost-Aziaten, deze tijd wordt ook wel het oriëntalisme genoemd (Said, 1978). Dit onderzoek probeert daarom een duidelijk beeld te schetsen van de stereotyperingen die zijn ontstaan tijdens het oriëntalisme en welke van deze stereotyperingen opnieuw opduiken ten tijde van de coronacrisis. Bij deze stereotyperingen wordt de focus gelegd op stereotyperingen rondom eten, eetgewoonten en de Oost-Aziatische culturen. Dit wordt gedaan door het beantwoorden van de volgende hoofdvraag: *'In hoeverre speelt het oriëntalisme een rol in de stereotyperende beelden van Oost-Aziaten op sociale media ten tijde van de coronacrisis en op de teksten uit het begin van de twintigste eeuw?'*

Dit onderzoek is van belang om de stereotyperende opmerkingen over Oost-Aziaten die in het Westen worden gezien als universeel te veranderen om zo een accepterende multiculturele samenleving te vormen. Dit in tegenstelling tot hoe de samenleving zich nu voordoet als homogeen wit (Keskinen, Dís Skaptadóttir, & Toivanen, 2019) en verschillende stereotyperende opmerkingen plaatst op Facebook. Om dit te onderzoeken is gebruik gemaakt van kwalitatief onderzoek met behulp van een tekstuele analyse en een sociale

media analyse. De stereotyperingen uit het oriëntalisme zijn hierdoor gebaseerd op het boek 'The Insidious Dr. Fu-Manchu'. Dit boek is geschreven door Arthur Henry Ward onder het pseudoniem Sax Rohmer in 1913 (Lyman, 2000). Het boek is meerdere malen verfilmd, dit wijst erop dat er interesse was in dit soort boeken. Hierdoor schetst het een beeld van de stereotyperingen die zijn ontstaan tijdens het oriëntalisme.

Daarnaast is er een sociale media analyse uitgevoerd om een beeld te schetsen van de stereotyperingen die omhoog komen ten tijde van de coronacrisis. Hiervoor is het platform Facebook gebruikt doordat dit wereldwijd het meest gebruikte sociale mediaplatforms is onder veel leeftijdsgroepen (Chaffey, 2021). Hierbij is naar opmerkingen gezocht onder nieuwsberichten op Facebook. Hierdoor kon gebruik gemaakt worden van recente opmerkingen onder belangrijke ontwikkelingen op dat moment. Doordat Facebook gebruikt maakt van een algoritme is er een nieuw account aangemaakt om de zoekopdrachten zo relevant mogelijk te maken en niet afhankelijk te laten zijn van het algoritme van een persoonlijke Facebookpagina. Op dit account zijn ongeveer tweehonderd Facebookopmerkingen verzameld om voldoende data te hebben en om het beeld zo betrouwbaar mogelijk te houden (Vennix, 2016).

De verzamelde data van zowel 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' als de Facebookopmerkingen zijn geanalyseerd met behulp van Atlas.ti. Voor beide analyses is hetzelfde codeboek gebruikt om het vergelijken van de data op een later tijdstip makkelijker te maken. De conclusies die naar voren komen uit deze analyse zijn gebaseerd op drie hoofdthema's: het Westen en het Oosten, Oost-Aziaten en hun 'bizarre oriëntale culturen' en de stereotyperingen rondom het ontstaan en verspreiden van ziekten. In dit eerste hoofdthema komt vooral naar voren hoe sterk de afbakening tussen de Occident en de Oriënt, oftewel het Westen en het Oosten is. Hierin worden Oost-Aziaten neergezet als het 'gele gevaar' voor het Westen. Niet alleen worden zij neergezet als een gevaar voor de Westerse samenleving, westerlingen zelf maken geen onderscheid tussen de verschillende culturen en etniciteiten in Azië. Uit zowel de analyse van 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' als uit de geanalyseerde Facebookopmerkingen blijkt dat er vanuit het Westen geen duidelijk beeld is van Oost-Azië. Er wordt vanuit het Westen geen duidelijk onderscheid gemaakt tussen verschillende Aziaten, waardoor alle Aziaten volgens westerlingen dezelfde etniciteit, cultuur en afkomst hebben. Mensen van Aziatische afkomst in het Westen worden tijdens de coronacrisis dan ook snel neergezet als 'Chinees', waardoor alle Aziaten snel te maken hebben met de stereotyperingen die vanuit het Westen op Aziaten wordt gelegd.

Het grootste deel van de geanalyseerde Facebookopmerkingen gaat in op het tweede en derde hoofdthema: de 'bizarre oriëntale culturen' en ziekten, hieronder vallen onder andere Aziatische eetgewoonten, hygiëne en het verspreiden van ziekten. Het Westen ziet hun eigen normen, gedragsregels en gewoonten als een universele standaard en deze worden dan ook universeel geaccepteerd. Hierdoor worden Oost-Aziatische gewoonten al snel gezien als primitief, barbaars en abnormaal. Zo ook de eetgewoonten, waar 151 van de Facebookopmerkingen over gingen. Alle Oost-Aziaten zouden hierbij 'bizarre' eetgewoonten hebben en zouden exotische dieren zoals vleermuizen, honden en katten eten. Door het ontstaan van het coronavirus en de gevaren die het ontstaan van het eten van deze dieren volgens het Westen heeft wordt iedereen van Aziatische afkomst gezien als het 'gele gevaar' vanwege de gevaren voor de Westerse samenleving en volksgezondheid.

'The Insidious Dr. Fu-Manchu' gaat echter niet in op de eetgewoonten van Aziaten, maar gaat wel kort in op het verspreiden en veroorzaken van ziekten door Aziaten. Zo wordt het verspreiden van de Plaaig door Chinese immigranten kort benoemd. Hetgeen waar meer op ingegaan wordt in dit boek is de persoonlijke hygiëne van Aziaten. Dit zou namelijk ook het veroorzaken van ziekten tot gevolg hebben. Het veroorzaken en verspreiden van ziekten komt dan ook opnieuw naar boven in de Facebookopmerkingen door de opkomst van de coronacrisis. Oost-Aziaten zouden door het verspreiden van het coronavirus de Westerse levensomstandigheden van de witte mens in gevaar brengen. Hierdoor worden zij opnieuw weggezet als het 'gele gevaar'.

In al deze gevallen worden de Aziatische gewoonten, gedragsregels en normen neergezet als 'anders' in vergelijking met de Westerse gewoonten. Deze stereotyperingen zijn grotendeels al opgekomen ten tijde van de het oriëntalisme. In deze tijd werden deze stereotyperingen voornamelijk verspreid via boeken en kranten. Door deze verspreiding was het mogelijk voor deze stereotyperingen om opnieuw op te komen ten tijde van de coronacrisis. Met de opkomst van de massamedia en sociale media worden deze stereotyperingen via bijvoorbeeld Facebook makkelijker en sneller verspreid. Om deze stereotyperingen aan te passen is het aanpassen van het dominante discours over de raciale stereotyperingen nodig. Dit kan met behulp van een bekritiserende discours of door het veranderen van instituties, media, regels en routines. Zo kan het opkomen en reproduceren van stereotyperingen worden tegengegaan. Op deze manier hoeft het Westerse 'normaal' niet het normaal voor iedereen te zijn.

Inhoudsopgave

Voorwoord	III
Samenvatting.....	IV
1. Inleiding	1
1.1 <i>Maatschappelijke relevantie</i>	<i>4</i>
1.2 <i>Wetenschappelijke relevantie</i>	<i>6</i>
1.3 <i>Doelstelling.....</i>	<i>7</i>
1.4 <i>Vraagstelling</i>	<i>8</i>
1.5 <i>Leeswijzer</i>	<i>9</i>
2. Theoretisch kader	11
3. Methodologie	20
4. Resultaten	25
4.1 <i>Het Westen versus het Oosten</i>	<i>26</i>
4.2 <i>Oost-Aziaten en hun 'bizarre oriëntale culturen'</i>	<i>34</i>
4.3 <i>Stereotyperingen rondom het ontstaan en verspreiden van ziekten</i>	<i>40</i>
4.4 <i>Oriëntalisme en stereotyperingen.....</i>	<i>45</i>
5. Conclusies.....	47
5.1 <i>Conclusie</i>	<i>47</i>
5.2 <i>Discussie en aanbevelingen.....</i>	<i>53</i>
5.3 <i>Reflectie.....</i>	<i>54</i>
6. Bibliografie	56

1. Inleiding

Het stereotyperen van Aziaten op bepaalde uiterlijke en cultuur eigenschappen gebeurt al decennialang (Kawabata & Tan, 2019). Stereotyperingen worden beschouwd als sociaal gedeelde representaties van sociale groepen (Lyons & Kashima, 2001). Vanuit deze stereotyperingen wordt verondersteld dat geïmmigreerde Aziaten zich beter kunnen 'mengen' binnen de westerse cultuur, waardoor zij worden gezien als de 'model modernity'. Het stijgen op de socio-economische ladder, de educatieve prestaties en de integratie van Aziaten wordt hierbij gezien als het bewijs voor de succesvolle Aziatische assimilatie (Li & Nicholson, 2021). Deze assimilatie zorgt niet alleen voor een enorme prestatiedruk op Aziatische jongeren, maar het heeft ook tot gevolg dat veel Aziatische immigranten worden gezien als oneerlijke competitie (Major, z.d.). De focus wordt hierbij gelegd op de Aziatische cultuur als de verklarende factor voor het succes van veel Aziaten (Li & Nicholson, 2021). De Aziatische culturen worden hierbij gezien als de gewoonten, (gedrags)regels en gebruiken die horen bij een bepaalde bevolkingsgroep. In het geval van dit onderzoek vallen hier de culturen uit Oost-Aziatische landen onder. Hierbij horen niet alleen de normen en waarden van een groep, maar ook de eetgewoonten en voeding (Ensie, 2021). 'Model modernity' is daarmee gebaseerd op de Aziatische culturen en wordt tevens gezien als 'gecamoufleerd oriëntalisme' (Li & Nicholson, 2021).

Echter komt uit verschillende onderzoeken naar voren dat, bijvoorbeeld Amerikanen van Aziatische afkomst, nog steeds gezien worden als de 'eeuwige buitenlanders'. Hierin komt het stereotype van de Aziaat als 'yellow peril' ofwel 'het gele gevaar' naar voren. Dit is in vergelijking met model modernity een meer negatieve, racistische trope. Aziatische migranten worden gezien als gevaar voor de witte bevolking en worden in deze vorm van stereotypering geassocieerd met ziekte en vuiligheid. Deze twee vormen van stereotyperingen wisselen als dominant discourse. Het stereotype van het gele gevaar laait voornamelijk op in momenten waarin Aziaten worden gezien als 'gevaar'. In de jaren 1980 en 1990 werd Japan gezien als de oorzaak voor economische moeilijkheden in de Verenigde Staten, dit had een piek aan anti-Azië agressie in de Verenigde Staten tot gevolg. Ook nu, ten tijde van de coronacrisis, laait de agressie en daarmee het stereotype van Aziaten als het gele gevaar overal ter wereld weer op (Li & Nicholson, 2021).

Deze stereotyperingen worden alleen maar versterkt sinds het begin van de coronacrisis. Het COVID-19 virus, ook wel het coronavirus genoemd, werd voor het eerst waargenomen in december 2019 in Wuhan, China. Hierna volgde besmettingen over de gehele wereld de wereld, waarbij de eerste patiënt met Corona in Europa positief werd getest op 24 januari 2020 in Frankrijk waarna het uitgroeide tot een pandemie. Het coronavirus werd al snel het 'Chinese virus' genoemd en Aziaten werden geassocieerd met dit virus (Wang et al., 2020, p. 1). Door deze associatie met het virus en de opgekomen pandemie groeide ook de discriminatie gericht naar Aziaten (Roberto, Johnson, & Rauhaus, 2020, pp. 365). Volgens een online survey, ingevuld door 1.904 Chinese inwoners van 70 verschillende landen, bleek 25% van hen discriminatie van verschillende vormen mee te maken (Wang et al., 2020, pp. 2). Op 28 april 2020 gaf zelfs 30% van de Amerikaanse bevolking aan getuige te zijn geweest van iemand die de oorzaak van het coronavirus bij Aziaten neerlegde (Tessler, Choi, & Kao, 2020). Door de coronacrisis worden Aziaten in de Westerse media niet alleen neergezet als 'de ander', maar daarmee ook als gezichtloos en als de buitenstaanders (Roberto, Johnson, & Rauhaus, 2020).

Doordat iemand het coronavirus bij zich kan dragen zonder symptomen te vertonen, ontstaat het gevaar dat er bij iemand wordt gekeken naar niet klacht gerelateerde eigenschappen om zo dragers van het coronavirus te kunnen identificeren. Het coronavirus vond zijn oorsprong in China en werd door regeringsleiders, zoals de toenmalige president van de Verenigde Staten, Donald Trump, het 'Chinese virus' genoemd. Hierdoor neemt het racisme gebaseerd op eeuwenoude stereotyperingen, zoals stereotyperingen uit de tijd van het oriëntalisme, gericht op Aziaten toe. Dit is ook terug te zien op sociale mediapagina's, zo kreeg een Chinese Facebook groep in het Verenigd Koninkrijk het volgende Facebook bericht toegestuurd: "*The disgusting, barbaric animal cruelty you people do – you all deserve to get the virus*" (Roberto, Johnson, & Rauhaus, 2020, pp. 369). Zij werden hier zonder enige aanleiding ervan beschuldigd dat zij deel zouden nemen aan walgelijke, barbaarse dierenmishandeling en dat zij, net als de gehele Chinese bevolking, verdienden om het virus te krijgen. Deze beschuldigingen van dierenmishandeling komt doordat onderzoekers, zoals de World Health Organization (WHO), bevestigen dat het waarschijnlijk is dat vleermuizen de bron zijn geweest van het virus, maar dat hier nog aanvullend onderzoek voor nodig is om dit definitief te kunnen bevestigen (NOS, 2021).

De vleermuizen als bron van het virus wordt daardoor snel verbonden aan hygiëne. Zoals eerder vermeld, worden Oost-Aziaten, voornamelijk Chinezen, snel gezien als onhygiënisch

en vies. Dit werd nogmaals versterkt tijdens de coronacrisis door het zoönotische karakter van het virus. Doordat uit onderzoek bleek dat het virus is overgedragen van dier op mens, werden de stereotyperingen van Chinezen versterkt. Het opduiken van het COVID-19 virus in China diende als bewijs voor de onhygiënische en culinaire gewoonten van Chinezen, zoals het eten van exotische dieren en de neiging om op de grond te spugen. Dit werd in het Westen gezien als onhygiënische en vieze praktijken van Chinezen en hiermee werden de stereotyperingen die de Westerse samenleving al had van Chinezen (Pizarro et al., 2020).

Bij een fotoreportage, die werd gehouden een maand na het begin van de lockdown in Nederland, komt naar boven hoe de media het racisme gericht op Aziaten ziet als iets nieuws in plaats van een probleem dat al veel langer speelt. Mensen van Aziatische afkomst geven in deze rapportage aan hoe zij het versterkte racisme sinds het begin van de coronacrisis ervaren. Kevin Groen wijst erop hoe het racisme tegen Nederlanders van Aziatische afkomst niet zo serieus werd genomen in vergelijking met racisme naar bijvoorbeeld mensen met een donkere huidskleur. Hij beschreef zelfs hoe mensen van niet Aziatische afkomst aangaven dat Aziaten helemaal geen racisme ervaren (van den Berg, 2020).

Rui Jun Luong geeft in dit artikel aan dat ze zelfs een 'Asian Racism Bingo' heeft gemaakt om duidelijk te maken wat voor stereotyperende opmerkingen Aziatische Nederlanders vaak naar hun hoofd geworpen krijgen. In deze bingo staan opmerkingen als 'Hoe lang is een Chinees?', 'Ew wat eet jij? Is dat een kat?' en 'Sambal bij?'. Allemaal opmerkingen die door Nederlanders als 'gewoon' worden beschouwd, maar die een stereotyperende en racistische lading met zich meedragen (van den Berg, 2020). Dit soort racistische en stereotyperende opmerkingen zijn door de coronacrisis alleen maar versterkt. Dit is niet alleen het geval in woordgebruik, maar ook gewelddadige acties komen voor. Een vrouw in Amsterdam die van haar fiets wordt getrapt omdat ze Chinees is, want 'alle Chinezen hebben Corona'. Een student die werd uitgemaakt voor 'Corona' tijdens Carnaval of een vrouw die in haar gezicht werd geslagen terwijl 'Chinees' naar haar werd geroepen (Misérus, 2020). In de Verenigde Staten werd een Birmees-Amerikaans gezin zelfs neergestoken tijdens het boodschappen doen, alleen maar omdat de verdachte dacht dat zij Chinees waren (Li & Nicholson, 2021, p. 2).

Deze gewelddadige handelingen jegens mensen van Aziatische afkomst zijn niet alleen van deze tijd, maar van alle tijden. Sinds de negentiende eeuw, toen Chinese immigranten zich

vestigden aan de West kust van de Verenigde Staten werden zij de zondebok voor de grote maatschappelijke problemen die in die tijd speelden. Zij werden neergezet als de brenger van oneerlijke werkcompetitie, ondeugd en ziekten. Waarbij het eerst begon met karikaturen, posters en cartoons die de Chinees-Amerikaanse immigranten neerzetten als 'onbeschaafd, niet schoon, onvoorstelbaar smerig, en zonder enige hoge huiselijke of sociale relaties', groeide deze met racisme beladen karikaturen uit tot gewelddadige handelingen. In 1871 werden tenminste zeventien Chinese immigranten opgehangen door een menigte witte mensen in de Chinatown van Los Angeles. Een paar jaar later werden in 1885 in Wyoming 28 Chinese steenkoolmijnwerkers vermoord. Er werd in 1882 zelfs een wet in werking gesteld door de overheid van de Verenigde Staten waarin het verboden werd voor Chinese immigranten om naar de Verenigde Staten te immigreren, deze wet staat bekend als de Chinese Exclusion Act (Chow, 2020).

Tot dusver is gebleken dat het neerzetten van Aziaten als de zondebok tijdens maatschappelijke problemen niet nieuw is. Zij worden dan ook opnieuw neergezet als de oorzaak voor het maatschappelijke probleem van dit moment, de coronacrisis. Dit komt niet alleen naar voren door agressieve uitingen jegens Aziaten, maar ook in het gebruik van stereotypingen door westerlingen. In dit onderzoek wordt hier verder op ingegaan door te kijken naar de stereotypingen die opnieuw zijn opgekomen tijdens de coronacrisis of juist zijn ontstaan tijdens de coronacrisis. Deze opnieuw opgekomen stereotypingen worden vergeleken met de stereotypingen die zijn ontstaan tijdens het oriëntalisme. Dit wordt gedaan met behulp van een tekstuele analyse van het boek 'The Insidious Dr. Fu-Manchu', die net is uitgebracht na het oriëntalisme en een sociale media analyse van tweehonderd verzamelde Facebook opmerkingen onder Westerse nieuwsberichten. Op deze manier wordt een beeld geschetst van de stereotypingen over Oost-Aziaten die zijn ontstaan tijdens het oriëntalisme en welke van deze stereotypingen terugkomen ten tijde van de coronacrisis.

1.1 Maatschappelijke relevantie

Dit onderzoek is relevant voor de gehele huidige maatschappij. Door het groeiende aantal racistische en stereotyperende opmerkingen, versterkt door de coronacrisis, is het van belang voor mensen van Oost-Aziatische afkomst dat de maatschappij begint te begrijpen dat dit soort opmerkingen een negatieve lading met zich meedragen. Met behulp van dit onderzoek wordt zichtbaar welke stereotypingen uit de tijd van het oriëntalisme nog steeds van toepassing zijn en gereproduceerd worden op sociale media door bijvoorbeeld het plaatsen van stereotyperende opmerkingen onder nieuwsberichten. Hierdoor kan er een

duidelijker beeld gevormd worden over welke stereotyperingen gereproduceerd worden en kan er hierop ingegrepen worden.

Dit onderzoek is daardoor ook relevant voor overheidsinstanties en marktpartijen. Door deze toenemende stereotyperende beelden op sociale media is het van belang voor de overheid om zich hierin te verdiepen en het tegen te gaan. Overheidsinstanties zouden met een betere kennis van de gereproduceerde stereotyperingen op sociale media een gesprek aan kunnen gaan met sociale media platforms, zoals Facebook en Instagram, om te kijken wat hiertegen gedaan kan worden. Daardoor is het ook relevant voor marktpartijen, zoals een bedrijf als Facebook, om actie te ondernemen tegen dat soort stereotyperende berichten op sociale media.

Op deze manier is het relevant voor alle lagen van de bevolking. De mensen die geraakt worden door de plaatsing van stereotyperende opmerkingen en op een negatieve manier aangesproken worden alleen vanwege hun afkomst. Voor de mensen die dit soort opmerkingen produceren en reproduceren door ze te delen en liken op sociale media. Voor overheidsinstanties en deze sociale mediabedrijven die hier actie tegen kunnen ondernemen, om op die manier een veiliger klimaat op sociale media en in het dagelijkse leven kan creëren voor mensen van Oost-Aziatische afkomst.

Om dit te realiseren is enige mate van aanpassing in de huidige denkwijze nodig. Het sociaal-culturele beleid van Westerse landen in de eenentwintigste eeuw streeft namelijk naar een culturele homogene samenleving. Dit is zichtbaar op politiek gebied door de opkomst van het rechts populisme. Vanuit hen wordt de nadruk gelegd op de afname van de sociale cohesie en het gevaar dat geracialiseerde minderheden met zich meebrengen. Het idee van een culturele homogene samenleving is echter meer een product van het proces van natievorming, dan van een omschrijving van de huidige opbouw van de samenleving. Het idee van culturele homogeniteit wordt namelijk door moderniteit in stand gehouden en is niet de natuurlijke toestand van een land (Keskinen, Dís Skaptadóttir, & Toivanen, 2019).

Dit is ook zichtbaar binnen de huidige Europese Unie. Door het groeien van de Europese Unie en het veranderen van de Europese bevolking wordt de Europese identiteit continue veranderd, waardoor het idee wordt gecreëerd dat deze uitbreiding ervoor heeft gezorgd dat deze verschillende identiteiten steeds dichterbij elkaar liggen en een Europese identiteit creëren. Dit beeld is echter ver van de werkelijkheid, de angst voor 'de ander' is namelijk nog

sterk aanwezig binnen Europa. Hierbij worden immigranten uit andere Europese landen gezien als cultureel gelijk, maar immigranten uit niet-Europese landen als de 'niet-Europese ander' (Bonjour & Jacobs, 2011). Europese landen en daarmee de Westerse samenleving wordt dan ook neergezet als homogeen, terwijl deze samenleving in werkelijkheid divers en multicultureel is. Door de stereotyperingen van Aziatische culturen te omschrijven in dit onderzoek wordt er een beeld geschetst van raciale stereotyperende opmerkingen die voorkomen in de huidige Westerse samenleving. Het is relevant om deze stereotyperende opmerkingen, die in het Westen worden gezien als universeel, te veranderen om zo een accepterende multiculturele samenleving te vormen die zich niet voordoet als homogeen.

1.2 Wetenschappelijke relevantie

Er zijn al verschillende onderzoeken gedaan naar de gevolgen van de coronacrisis en het daarmee toenemende racisme jegens mensen van Oost-Aziatische afkomst. Een voorbeeld van een onderzoek dat hier aandacht aan heeft besteed is het onderzoek van Yao Li (2021). In dit artikel wordt een duidelijker beeld geschetst van de groeiende anti-Aziaten discriminatie sinds het begin van de corona pandemie in de Verenigde Staten. Een ander voorbeeld is het onderzoek van Banerjee, Kallivayalil en Sathyanarayana Rao (2020) over de toenemende vooroordelen naar mensen van Aziatische afkomst sinds de uitbraak van het coronavirus.

Ook voor de uitbraak van het coronavirus is er al meerdere malen onderzoek gedaan naar de stereotyperingen van Aziaten. Hiervoor kan gekeken worden naar het artikel van Ho-Fung Hung (2003) die beschreef hoe het Westerse beeld van China veranderde van sinofilisme naar sinofobie tussen 1600 en 1900 en daarmee de verschuiving van respect naar racisme. Hieruit volgen stereotyperingen zoals de yellow peril en model modernity die in verschillende artikelen worden besproken. Een voorbeeld hiervan is het artikel van Diana Yeh (2014) over hoe deze vormen van racialisatie zorgen voor het oriëntalistisch denken van mensen in het Westen.

Daarnaast zijn er verschillende onderzoeken geweest naar het effect van media op stereotyperingen. Hierbij kan gekeken worden naar het artikel van Teresa Mok (1998) over hoe de slechte representatie van Aziaten in de media een effect heeft op mensen van Aziatische afkomst. Ook in de huidige sociale mediatijd is er in onderzoek aandacht besteed aan deze sociale media platforms, zoals in het onderzoek van Charol Chan en Maria Montt Strabucchi (2020) die in hun artikel kijken naar het groeiende racisme en xenofobie naar

mensen van Aziatische afkomst wonende in Chili. In dit onderzoek werd gebruik gemaakt van het kijken naar sociale media. Er wordt geprobeerd met behulp van dit onderzoek om een nieuw perspectief te geven in vergelijking met andere onderzoeken door gebruik te maken van Facebookopmerkingen onder nieuwsberichten.

Dit onderzoek kan tevens een aanvulling zijn rondom de onderzoeken naar 'digital geographies'. Bij digital geographies wordt gekeken hoe relaties met en tussen vreemden opnieuw worden vormgegeven door nieuw sociale praktijken die via nieuwe digitale technologieën tot stand komen, bijvoorbeeld door de opkomst van het internet en daarmee sociale media. In het onderzoek van Koch en Miles (2020) wordt op het gebied van sociale media voornamelijk gesproken over seks apps, zoals Tinder en Grindr. Een van de belangrijkste onderdelen voor deze sociale media apps om goed te werken is die van 'draagbaarheid'. Hier wordt voornamelijk mee bedoeld dat mensen die sociale media apps gebruiken hun telefoon, tablet, etc. bijna gedurende de dag de hele tijd bij hebben. Hierdoor is er een mogelijkheid om constant in contact te zijn met anderen en daarmee ook de mogelijkheid om in contact te zijn met vreemden op sociale media. Dit onderzoek heeft daarbij een basis gelegd voor 'digital geographies', maar mist het deel van de mogelijkheid om te posten en reageren op berichten op sociale media, zoals Facebook. Door met dit onderzoek te kijken naar stereotyperingen op sociale media wordt een deel van dit gat opgevuld.

Dit onderzoek zal met behulp van een literatuurstudie van voorgaande onderzoeken een bijdrage leveren aan het debat rondom stereotyperingen en racisme gericht naar Oost-Aziaten. Dit wordt gedaan door een connectie te leggen tussen stereotyperingen die zijn ontstaan in tijden van het oriëntalisme en hoe deze stereotyperingen gereproduceerd worden in tijden van de coronacrisis op sociale media platforms.

1.3 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om erachter te komen in hoeverre de stereotyperende en stigmatiserende beelden uit de tijd van het oriëntalisme terugkomen in de eenentwintigste eeuw. Het is dan ook het doel om te kijken in hoeverre de coronacrisis hier een rol in heeft gespeeld en hoe de stereotyperende en stigmatiserende beelden versterkt zijn sinds deze crisis. Om hierachter te komen wordt gebruik gemaakt van kwalitatief onderzoek. Er zal hierbij een boek worden geanalyseerd uit de tijd van het oriëntalisme om zo een duidelijker beeld te scheppen van de stereotyperingen uit die tijd. Daarnaast wordt er een sociale media

analyse uitgevoerd op Facebook om te zien in hoeverre stereotyperingen uit de tijd van het oriëntalisme terugkomen ten tijde van de coronacrisis. Op deze manier wordt het doel bereikt om een beeld te scheppen in hoeverre stereotyperingen ontstaan ten tijde van het oriëntalisme en terugkomen in tijden van de coronacrisis.

1.4 Vraagstelling

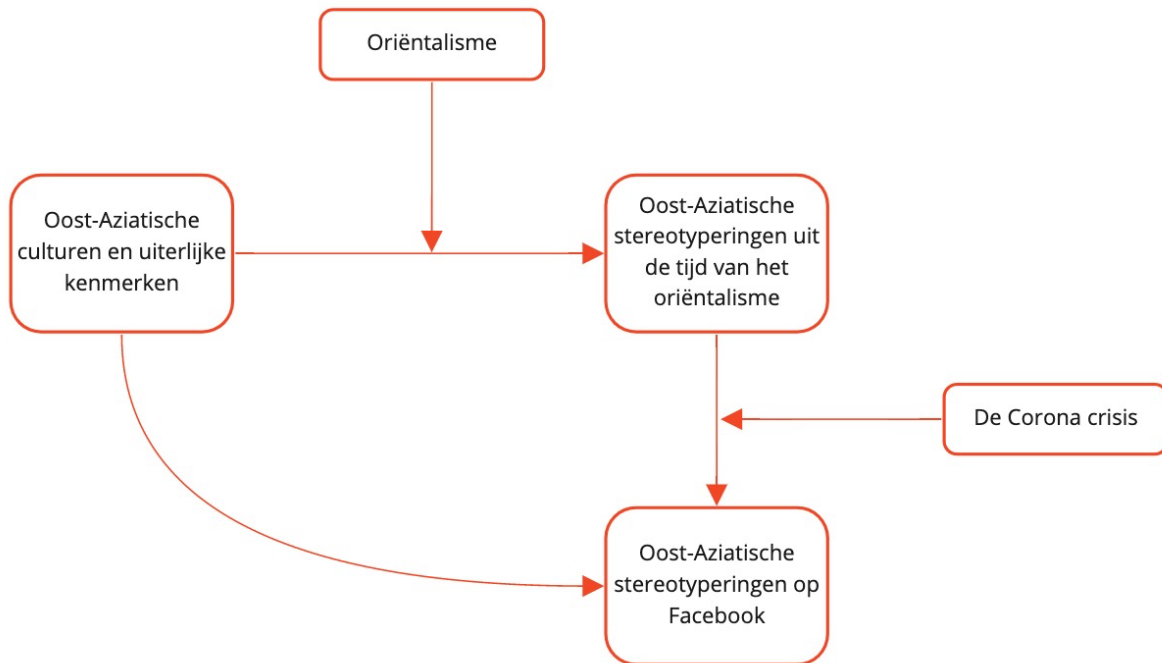
Om een duidelijk beeld te schetsen van het probleem rondom de stereotypering van Oost-Aziaten is een hoofdvraag opgesteld met verschillende deelvragen. De hoofdvraag luidt als volgt: *‘In hoeverre speelt oriëntalisme een rol in de stereotyperende beelden van Oost-Aziaten op Sociale Media ten tijde van de coronacrisis en op teksten uit het begin van de twintigste eeuw?’*

Gebaseerd op deze hoofdvraag zijn de volgende deelvragen opgesteld om een duidelijk beeld te schetsen:

- *‘Wat is Oost-Azië?’*
- *‘Wat zijn stereotyperende beelden van Oost-Aziaten voor de opkomst van sociale media?’*
- *‘Welke stereotyperende beelden van Oost-Aziaten in tijden van de coronacrisis komen voornamelijk naar voren?’*
- *‘In hoeverre komen de stereotyperende beelden van voor de opkomst van sociale media en na de opkomst van de sociale media in tijden van de coronacrisis overeen?’*

Om antwoord te geven op deze hoofd- en deelvragen is een conceptueel model opgesteld, zichtbaar in Afbeelding 2, om een duidelijk overzicht te creëren van de vraagstelling. Het geeft een duidelijke weergave van de belangrijke concepten die in dit onderzoek naar voren komen. Hierbij is de onafhankelijke variabele de ‘Oost-Aziatische culturen en uiterlijke kenmerken’ en de afhankelijke variabelen zijn ‘stereotyperingen op sociale media’ en ‘stereotyperingen uit de tijd van het oriëntalisme’. Oost-Aziatische culturen en uiterlijke kenmerken spelen hierbij een rol in de vorming van stereotyperingen over hen op sociale media platforms en in de tijd van het oriëntalisme. De interveniërende factoren in dit onderzoek zijn het ‘oriëntalisme’ en de ‘coronacrisis’. Deze twee factoren zijn van invloed op de samenhang tussen de eerdergenoemde onafhankelijke en afhankelijke variabelen. In dit onderzoek wordt namelijk onderzocht in hoeverre de coronacrisis een invloed is op het produceren en reproduceren van Oost-Aziatische stereotyperingen op sociale media. Hierbij gaat het vooral om stereotyperingen uit de tijd van het oriëntalisme en hoe deze door de

coronacrisis worden gereproduceerd op sociale media en welke stereotypingen dit zijn. Bij de tweede interveniërende factor, 'oriëntalisme', wordt gekeken hoe het oriëntalisme een rol heeft gespeeld in het vormen van stereotypingen van Oost-Aziaten gebaseerd op hun cultuur en uiterlijke kenmerken in de tijd van het oriëntalisme.

Afbeelding 2, Conceptueel model

1.5 Leeswijzer

In dit onderzoek worden in het eerste hoofdstuk als eerst de aanleiding en probleemstelling samen aan bod gebracht. In ditzelfde hoofdstuk zullen de maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie worden uitgelegd om een duidelijk beeld te vormen van waarom dit onderzoek nu relevant is. Hierna worden de doelstelling, vraagstelling en het conceptueel model in hetzelfde hoofdstuk geformuleerd. In het tweede hoofdstuk zal het theoretisch kader volgen met de voor dit onderzoek relevante theorieën die aan bod komen. Dit wordt gedaan in de vorm van een literatuurstudie waarin een beeld wordt gevormd van de al bestaande literatuur en theorieën. Het derde hoofdstuk zal zich richten op de methodologie om dieper in te gaan op de methoden, welke methoden er zijn gebruikt om het onderzoek uit te voeren en een toelichting van waarom deze keuzes zijn gemaakt. Het vierde hoofdstuk zal zich focussen op de resultaten, de geanalyseerde data zal hierin gelinkt worden aan het theoretisch kader en aan elkaar, waarvan de conclusie hiervan volgt in hoofdstuk vijf. Hoofdstuk vijf zal zich daarnaast nog richten op de discussie, aanbevelingen

voor vervolgonderzoek en een kritische zelfreflectie. Als laatste volgt dan nog de literatuurlijst in hoofdstuk zes.

2. Theoretisch kader

Het begrip 'oriëntalisme' werd voor het eerst geïntroduceerd in 1978 door Edward Said in zijn boek 'Orientalism'. Met dit begrip worden verschillende verschijnselen door Said aangeduid. Een van de op dat moment meest geaccepteerde definities hiervan is die vanuit een academisch perspectief. Iedere academici die zich bezighoudt met de 'Orient', oftewel het Oosten, wordt gezien als een Orientalist. Alles wat die academici doen met betrekking tot de 'Orient', erover schrijven, erover lesgeven of er onderzoek naar doen, is oriëntalisme (Said, 1978, pp. 1-3). Later scheidde de academici die zich bezighielden met Azië zich af van het begrip Oriëntalisme en begonnen met het gebruik van de term 'Aziatische studies'. Dit om zich af te scheiden van het begrip oriëntalisme, die door het werk van Said meer werd gezien als een term die gebruikt wordt om de stereotyperende en simplistische beelden van Arabische en Aziatische culturen die het Westen van hen heeft weer te geven (Thomas, 2014).

Een tweede omschrijving van oriëntalisme is die vanuit een meer wetenschappelijk filosofisch perspectief. Het Oosten, de Oriënt, en het Westen, de Occident, die tegenover elkaar staan. Dit perspectief wordt veel gebruikt door dichters, filosofen, politicologen en economen als het begin van theorieën en omschrijvingen wanneer het de bevolking en culturen van de Oriënt betreft. De laatste en derde omschrijving van Oriëntalisme door Said richt zich op de omgang met het Oosten vanuit het Westen. Hierbij wordt gekeken naar de omgang met het Oosten, autoriteit uitoefenen over het Oosten, het omschrijven van het Oosten en het heersen over het Oosten vanuit de Occident. Oriëntalisme is in deze zin een Westerse stijl van het domineren, reconstrueren en autoriteit uitoefenen over het Oosten (Said, 1978, pp. 1-3). Deze verschillende vormen van oriëntalisme, zoals hiervoor omschreven, zijn verschillende manieren van het kijken naar de Orient. Met het gebruik van deze perspectieven kan gekeken worden naar het beeld dat is ontstaan van de Orient ten tijde van het oriëntalisme zelf en ten tijde van de coronacrisis.

In 'Culture and Imperialism' gaat Said (1994) verder in op het door hem beschreven Oriëntalisme. Hij doet dit door het introduceren van een nieuwe methoden voor het lezen van teksten, deze toevoeging noemt hij 'contrapuntal reading'. Hiermee verdiept hij zich in hoe teksten gelezen moeten worden. Bij het lezen van teksten tijdens of over het kolonialisme moet altijd rekening gehouden worden met wat er allemaal nog meer bij komt kijken in plaats van alleen kijken naar wat er is opgeschreven. Said wijst er hierbij op dat teksten altijd gelezen moeten worden vanuit beide processen, die vanuit de imperialisten en die van de

weerstand tegen het imperialisme. Op deze manier wordt een duidelijker beeld geschept van het standpunt van de 'bezetter' en de 'bezette' (Said, 1994, pp. 66-67).

Oriëntalisme en contrapuntal reading schetsen beide een wijze van vorming van stereotyperingen van Oost-Aziaten. Oriëntalisme op het gebied van het studeren en beschrijven van de taal, literatuur, religie, geschiedenis, cultuur, kunst en wetten van Aziatische landen door Westerse academici. Deze discipline speelde zich vooral af in de achttiende en negentiende eeuw (Thomas, 2014). Oriëntalisme kan op deze manier negatieve gedachtegangen produceren over een bepaalde groep door het produceren van populaire stereotypes over Oost-Aziaten (Barber, 2015, pp. 63). Contrapuntal reading geeft voornamelijk een idee over hoe er naar stukken tekst en kunst uit de tijd van het oriëntalisme gekeken moet worden. Op die manier wordt er een beter beeld geschetst over hoe het Westen en het Oosten beiden naar elkaar keken (Said, 1994).

Oriëntalisme zelf is echter niet alleen een theoretisch concept dat, zoals Said omschrijft in zijn eerste omschrijving van oriëntalisme, alleen invloed heeft op degenen in de academische wereld. Het is een mentaliteit die verstrekkend implicaties met zich meebrengt. Het oriëntalisme bepaald op sommige momenten in de wereldgeschiedenis de basis van de Westerse cultuur, het buitenlandse beleid en vormt de populaire mening. Tijdens de imperiale expansie van Europa betoogt Said dat de Europese cultuur kracht en identiteit heeft gewonnen door Europa op de kaart te zetten als de Occident tegenover de Oriënt. Hierdoor worden het Westen en het Oosten niet op gelijke voet geplaatst, maar wordt de koloniale, culturele superioriteit van het Westen boven die van het Oosten gezet. Het Westen zag zichzelf dus als superieur, maar dat weerhield hen er niet van om de culturen uit het Oosten als esthetiek te zien en te integreren in de eigen Westerse cultuur. Tijdens de groei van het consumentisme in Victoriaans Amerika werd de esthetiek van de Oriënt een integraal deel van de Amerikaanse materiële cultuur (Rosenblatt, 2009).

Ondanks het feit dat de scheiding tussen westerlingen en de ander verraderlijk en onrechtvaardig was, zag Said zelf dat culturen eigenlijk meer 'vreemde en buitenlandse' elementen en verschillen overnemen in de eigen cultuur dan dat ze deze bewust en actief uitsluiten. De culturele grens tussen 'wij' en 'zij' wordt door Said niet alleen gezien als fictief, maar tevens duidelijk gearticuleerd en gedramatiseerd door Westerse vormen van kennis in een kader van machtsverhoudingen. Said geeft hierbij zelf aan dat het stellen van grenzen gevaren met zich meebrengt. Het gebruik van een grens als hulpmiddel om barrières aan te

geven kan leiden tot polarisatie die onwetendheid vergeven in plaats van kennis mogelijk te maken. Said zelf was echter niet geïnteresseerd in de culturele aanrakingen tussen Europeanen en de anderen en daarnaast ook niet in de vraag wat de echte Oriënt is. Hij wilde laten zien hoe de aanraking tussen Europeanen en de anderen discursief werd geconstrueerd door het machtssysteem en kennis van het Europese imperialisme. Said wilde hiermee aantonen hoe deze aanhoudende machtsongelijkheid tussen het Westen en de door hen gedomineerde culturele 'anderen' worden ondersteund door onschuldige culturele vormen zoals historische discoursen (Rovisco, 2010).

Maar wat wordt dan eigenlijk wel gezien als de Orient, en in het belang voor dit onderzoek: wat wordt gezien als Oost-Azië? Om een duidelijk beeld te schetsen van het stereotyperende racisme wat Oost-Aziaten meemaken moet een duidelijke afbakening zijn van wat Oost-Azië nu eigenlijk is. Wanneer dit bijvoorbeeld snel opgezocht zou worden komt als eerste een Wikipediapagina naar boven die verwijst naar geografisch Oost-Azië als: China, Japan, Noord-Korea, Zuid-Korea, Mongolië en Taiwan (Wikipedia-bijdragers, 2020). Wanneer er verder gekeken wordt komen websites van 'Overseas Missionary Fellowship' naar voren die naar Oost-Azië verwijzen als: Japan, Singapore, Taiwan, Maleisië, Thailand, Indonesië, Brunei, Cambodja, China, de Filippijnen, Laos, Mongolië, Myanmar, Noord-Korea en Vietnam (OMF, 2019).

Echter zijn de meeste bronnen het eens dat de geografische afbakening van Oost-Azië bestaat uit China, Japan, Noord-Korea, Zuid-Korea, Mongolië en Taiwan, als ook het boek 'World Regional Geography: People, Places and Globalization (University of Minnesota, 2016, pp. 667) en de kaarten uit de Grote Bosatlas bevestigen (Leenaers & Beukers, 2007, pp. 152-153). Dat Oost-Azië geografisch gezien bestaat uit de eerdergenoemde landen staat vast. Hetgeen wat daarnaast niet zo feitelijk vaststaat is de vorming van Oost-Azië. De koloniale geschiedenis speelt hier een grote rol in, zoals naar voren kwam in een moderniteit en kolonialiteit project, waaruit bleek dat kolonisatie en modernisering onafscheidelijk met elkaar zijn verbonden in de niet-westerse wereld. Zij zijn onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van het industriële kapitalisme (Lee & Cho, 2012). Kolonialiteit gaat er vanuit dat kolonialiteit zelf de moderniteit vormt. De gekoloniseerde gebieden waren namelijk het doelwit van de beschavingsmissie vanuit de Westerse wereld. Zij werden gezien als het doelwit voor ontwikkeling en modernisering. Hierdoor zou vandaag de dag kolonialiteit kunnen worden gezien als de verborgen kant van postmoderniteit. Kolonialiteit is daardoor nog steeds springlevend in de huidige structuur van globalisering. Dit komt door categorieën

als barbaren, primitieven en onderontwikkelde mensen die zijn gevestigd onder globale ontwerpen, zoals modernisering en ontwikkeling (Mignolo, 2002).

De bestaande omschrijvingen van de moderniteit vanuit het Westen worden gezien als iets universeels, maar sluiten andere vormen van moderniteit uit en erkennen de koloniale ontmoetingen tussen het Westen en het Oosten niet. De 'moderne tijd' in Europa wordt universeel geaccepteerd. Dit komt doordat Europa in het midden wordt geplaatst van verschillende historische gebeurtenissen zoals de Renaissance, de Franse Revolutie en de Industriële Revolutie. De ideeën die ontstonden tijdens de Franse Revolutie waren ideeën die ontstonden vanuit de geo-culturele grenzen van Europa, de globale ontwikkelingen die het tot gevolg had zorgde ervoor dat Europese ideeën, politieke hervormingen en de Europese cultuur over de wereld verspreid werd. Hierna volgde de Industriële Revolutie, waarin Europa 'industrieel' was en 'de anderen' aan het 'industrialiseren'. Europa was hierin de 'vernieuwer' en de rest volgde simpelweg het 'origineel' (Mussell, 2009).

Said zelf ging ook nog verder in op de 'universalisering' van Westerse ideeën. Hij ging hierop in door te focussen op de kloof tussen Oost en West. Het idee van het universele was volgens hem gebaseerd op een analytische splitsing van de wereld als ook een weglating van die splitsing. Door deze verplaatsing werd de andere verwijderd uit een productie van de geschiedenis van moderniteit. De geschiedenis werd hierdoor een product van het Westen in zijn acties tegen de anderen. Tegelijkertijd verving het die acties in het idee dat moderniteit endogeen was voor het Westen, waardoor de anderen verwijderd werden in de geschiedenis. Dit naturaliseerde en rechtvaardigde daarnaast ook de materiële overheersing van de ander door het Westen (Bhambra, 2014).

De ander in het geval van dit onderzoek is de bevolking van Oost-Azië. Echter zijn de meeste postkoloniale studies die zich focussen op de invloed van kolonialiteit en hoe deze onderscheidende kenmerken van de regio hebben gevormd niet gericht op Oost-Azië, maar voornamelijk op India, Afrika en het Midden-Oosten. Oost-Azië heeft namelijk te maken gehad met twee kolonisatoren: het Keizerrijk Japan vanuit het eigen werelddeel en de Verenigde Staten in het Westen. Het Westen werd hierin meer een indirecte bron voor de gekoloniseerde om zichzelf mee te definiëren, terwijl er meer directe interacties waren met Japan. Het Westen heeft hierin gefunctioneerd als de superieure ander. Zij werden het referentiepunt in de constructies van Oost-Aziatische visies. In de Verenigde Staten geproduceerde entiteiten vormen daardoor nog steeds een belangrijk meetschema voor het

leven van mensen in Oost-Azië, zoals de competentie in het spreken van Engels en de invloed van Hollywood en Broadway (Lee & Cho, 2012).

Daarnaast is er vanuit het Westen een fout beeld over de Oost-Aziatische bevolking. Dit blijkt uit een van de foute stereotyperingen die rondgaat in het Westen waarin wordt gezegd dat alle Aziaten op elkaar lijken en daarom allemaal van Chinese afkomst zijn (Li, & Nicholson, 2021, pp. 2). Door deze stereotypering worden alle Oost-Aziaten gehomogeniseerd onder 'Chinees' en wordt dit automatisch een raciale categorie in plaats van een etnische Chinese identiteit. Alle Aziaten vallen hierdoor onder dezelfde categorie waardoor de grens tussen 'Chinees' als etniciteit en 'Aziatisch' als ras steeds kleiner wordt (Chan, & Mont Strabucchi, 2020). In dit geval wordt de 'etniciteit' gezien als de sociale en culturele basis van een groep zoals het volk van een land (Encyclo.nl, z.d.), terwijl 'ras' de fysieke en biologische criteria van een bepaalde groep zijn (Barber, 2015, pp. 56).

Dit racisme en stereotyperen van Aziaten is daarnaast niet een fenomeen dat pas is ontstaan in de eenentwintigste eeuw. De term 'stereotypen' werd voor het eerst geïntroduceerd door Lippman als sociaal gedeelde representaties van sociale groepen. De sociaal-cognitieve implicaties van een stereotype kunnen niet volledig worden begrepen zonder hun gedeeldheid te erkennen. Elke representatie die wordt gedeeld door een groep en waarvan wordt aangenomen dat deze wordt gedeeld door een groep mensen, vormt op zijn minst een deel van de cultuur van die groep. Stereotyperingen zijn daardoor culturele verschijnselen, daarnaast zijn stereotyperingen niet geheel statisch. Bij een aantal experimenten is namelijk aangetoond dat er een significante verschuiving is in stereotyperingen wanneer stereotype-inconsistente informatie wordt aangetroffen wat zorgt voor de verandering van stereotyperingen. Door sociale factoren kunnen stereotyperingen radicaal veranderen als een functie van intergroepsrelaties tussen de gestereotypeerde groep en degene die deze groep stereotyperen (Lyons & Kashima, 2001). Deze stereotyperingen bevatten vaak simplistische, negatieve categorisering van de ander. Deze categorisaties bevatten haat en vijandigheid naar die groep. In het geval van dit onderzoek is deze groep mensen van Aziatische afkomst. Deze categorisaties onderbouwen daarmee het racisme die met bepaalde stereotyperingen worden geassocieerd (Spoonley, 2019).

Deze vormen van stereotyperingen komen tot stand door dominante discoursen. Volgens Foucault wordt een discours gevormd door taal en is dit een claim over de waarheid. Door discoursen wordt als het ware het object gevormd waarover gesproken wordt. Hiermee kan

gezegd worden dat door het praten over een bepaalde stereotypering er een discours gevormd wordt over hetgeen waarover gesproken wordt. Hierdoor wordt deze stereotypering gevormd tot een dominante discourse in de samenleving. Deze discourses kunnen veranderen door de tijd heen, maar ook gereproduceerd worden. Dit kan door middel van instituties, media, regels, routines, et cetera (Foucault & Hurley, 1990). Racistische stereotypingen worden daardoor gereproduceerd aan de hand van discourses. Er is echter nooit sprake van maar één discourse over een bepaald onderwerp. Naast stereotyperende discourses zijn er ook discourses die deze stereotyperende discourses juist bekritisieren. Deze discourses zijn van belang voor het veranderen van de status quo en daarmee het ontmantelen van de stereotyperende discourses (Wodak & Reisigl, 2005).

Het artikel van David Goldberg (2009) gaat verder in op de reproductie en verandering van racistische praktijken, zoals stereotypingen. Hij doet dit met de introductie van meer interactieve claims, de reproductie, verandering en verspreiding van stereotypingen gebeurt daardoor op basis van twee interactieve claims. De eerste focust erop hoe raciale betekenissen, ideeën, uitsluitings- en repressieve praktijken op één plaats elders andere betekenissen, ideeën, uitsluitings- en repressieve praktijken beïnvloeden, vormen en voeden. Hierdoor overschrijden raciale ideeën grenzen, ondersteunen zij bestaande raciale ideeën of vormen zij nieuwe raciale ideeën als zij zich verplaatsen tussen gevestigde politieke instellingen. Dit soort raciale ideeën die van elders komen worden gevormd naar de lokale cultuur, waardoor de lokale bevolking een bepaalde toepassing kan geven aan het raciale idee. Hierdoor geeft het op specifieke manieren uitdrukking aan raciale uitingen en racistische regelingen (Goldberg, 2009).

Een tweede interactieve claim is hoe racistische praktijken op een plaats altijd op enige mate afhankelijk zijn van racistische praktijken op andere plaatsen. De steun, door bijvoorbeeld racistische institutionalisering, die raciaal denken en racisme 'hier' krijgt van racisme 'daar' ondersteunt en vergroot de impact van raciale ideeën. Goldberg beschrijft dit eerder als de globalisering van raciale ideeën dan als de racialisering van de wereld. Onder deze raciale ideeën kunnen tevens stereotypingen gerekend worden. Deze manier van relationeel en interactief denken kan daardoor een beeld geven van de (re-)productie van relationele banden en hoe bijvoorbeeld stereotypingen verspreiden en over de tijd heen kunnen veranderen (Goldberg, 2009).

Oriëntalisme speelt daarnaast een rol in deze vorm van 'othering'. Othering legt namelijk de focus op de 'wij/zij' dichotomie. Deze dichotomie kan gebaseerd zijn op klasse, religie, ras, etniciteit, et cetera. Hierbij wordt een groep, in het geval van dit onderzoek Oost-Aziaten, gezien als 'the other' oftewel de ander door het verschil in etniciteit en ras tussen Oost-Aziaten en witte westerlingen (Banerjee, Kallivayalil, & Sathyanarayana Rao, 2020, p. 103). Oost-Aziaten worden door het 'superieure' Westen gezien als inferieur en daarmee als een bedreiging voor het welzijn van de Westerse samenleving (Li & Nicholson, 2020, p. 3).

Othering komt het best naar voren in twee vaak naar voren komende stereotypen van Oost-Aziaten: The Yellow Peril, oftewel het 'gele gevaar', en de Model Minority. Het begrip gele gevaar ontstond in de late negentiende eeuw. Het refereerde niet alleen naar de huidskleur van Oost-Aziaten, maar ook naar de gedachte dat de massa migratie van Aziaten een bedreiging zou vormen voor de salarissen en levensstandaarden van witte mensen. Zij werden niet alleen gezien als onaantastbare migranten die voor eeuwig zouden blijven, maar er heerst ook angst door de Aziatische 'bizarre oriëntale culturen' (Barber, 2015, pp. 68).

Naast het gele gevaar worden Aziaten vaak geassocieerd met de model modernity stereotypering, die eerder al werd benoemd als een gecamoufleerde vorm van oriëntalisme. Model modernity wordt gebruikt voor etnische minderheden die een hoge mate van succes weten te behalen dat boven het gemiddelde van de gehele bevolking ligt. Dit begrip wordt vaak gelinkt aan Oost-Aziaten doordat hun succes wordt gezien als conformiteit met de status quo en daardoor niet worden gezien als een storende factor in de Westerse samenleving. Hierdoor worden Oost-Aziaten gezien als een groep die zich goed aanpast aan de mainstream in de samenleving en daardoor door zouden kunnen gaan als 'wit' vanwege het succes wat zij behalen. Tegelijkertijd worden zij gezien als te meegaand en als competitie voor banen (Barber, 2015, pp. 69). Door dit beeld van Aziaten als de model modernity, die zich aanpassen aan de Westerse samenleving ontstaat het beeld dat zij geen racisme ervaren. Ondanks de geschiedenis van racisme richting bijvoorbeeld Amerikanen van Aziatische afkomst is er weinig aandacht besteed aan de discriminatie die zij ervaren (Sue, Bucceri, Lin, Nadal, & Torino, 2007).

Daarnaast worden Aziaten, voornamelijk Chinese immigranten, gezien als de 'eeuwige buitenlander'. In 1952 omschreef de socioloog Paul Siu hoe Chinese immigranten gezien worden als een groep die 'vasthoudt aan de cultuur van de eigen groep' en 'niet bereid zichzelf te organiseren als een permanente inwoner in het land van verblijf'. Dit stereotype

werd versterkt door de 'Chinese Exclusion' wet van 1882 in de Verenigde Staten, waarmee Chinese immigranten werden weggezet als onbereid tot assimileren en op die manier een deel te worden van de Verenigde Staten (Reny & Barreto, 2020).

Daarnaast werden de Chinese immigranten gestereotypeerd als exotische en vuile acute ziektevectoren. Zij zouden alle wetten van hygiëne en sanitaire voorzieningen negeren en ziekten verspreiden waardoor het welzijn van de staat in gevaar zou komen. De miasmatische theorieën over de verspreiding van ziekten die in die tijd populair waren, voerden argumenten aan dat epidemieën werden veroorzaakt door slechte hygiënische omstandigheden die de lokale lucht bederven. Door deze theorieën gaven volksgezondheidsfunctionarissen de schuld vaak aan de Chinese immigranten, door hun 'vuile en walgelijke dampen' als de belangrijkste bron van vervuiling in Amerikaanse steden (Reny & Barreto, 2020). Chinese immigranten worden hierbij gezien als een dreiging voor de maatschappij, in de geïntegreerde dreigingstheorie (ITT) van Stephan en Stephan (1996) worden vier soorten dreigingen opgesteld: symbolische dreigingen, realistische dreigingen, stereotypen en angst tussen groepen die vooroordelen kunnen veroorzaken. Deze vormen van dreigingen vormen een kader voor het verklaren van vooroordelen en negatieve gevoelens ten opzichte van de anderen.

Met het groeiende aantal COVID-19 besmettingen wereldwijd en daarmee een pandemie en een lockdown in veel landen als gevolg nam het aantal stereotyperingen tegen Aziaten in Westerse landen toe. Doordat mensen fysiek geïsoleerd waren en in sommige gevallen hun eigen huis niet meer uit mochten nam de afhankelijkheid van sociale media platforms onder mensen toe. Via deze platforms wordt niet alleen informatie gedeeld rondom de COVID-19 situatie, maar ook haatvolle racistische en stereotyperende berichten. In de Verenigde Staten zijn sociale media platformen een middel geworden voor het discrimineren en stereotyperen van Aziaten. Sociale mediakanalen worden daardoor beschouwd als een van de belangrijkste factoren die een bijdrage leveren aan discriminatie en xenofobie. Via deze sociale media platforms worden negatieve gevoelens, angsten en haat vanuit de dominante culturele groep, in dit geval witte mensen, geuit jegens Aziaten die in dit geval de ander zijn (Croucher, Nguyen, & Rahmani, 2020).

Deze communicatie, zowel interpersoonlijk als via massamedia, kan een belangrijke rol spelen bij de reproductie van cultuur. Informatie die via communicatiekanalen wordt verspreid, draagt bij aan de informatieomgeving van individuele leden en beïnvloedt de

beschikbaarheid van informatie om culturele kennis te bevestigen of ontcrachten. Dit geldt vooral voor stereotyperingen. Het ontvangen van stereotype-consistente informatie in plaats van stereotype-inconsistente informatie in communicatie draagt bij aan het valideren van de stereotypen van de ontvangers. Als de informatie uiterlijke abstracte eigenschappen beschrijft, impliceert dit niet alleen waarschijnlijk algemene dispositionele kenmerken van de groep, maar is het ook moeilijker om deze informatie te weerleggen. Wanneer ervan uit wordt gegaan dat mensen dezelfde kennis hebben, dan wordt stereotype-consistente informatie makkelijk en snel overgedragen (Lyons & Kashima, 2001).

Daarnaast worden stereotyperingen extra aangedikt en gebaseerd op halve waarheden door massa media en sociale media. Fenomenen die niet vaak voor komen creëren daardoor de illusie dat het de norm is binnen bepaalde groepen. Wanneer de massa media dan ook aandacht besteed aan een bepaald onderwerp wordt het publiek dat deze media leest of bekijkt verleid tot vluchtige aannames. Hierdoor worden netwerken van media, zoals boeken, televisie, kranten, sociale media verantwoordelijk voor het vervormde beeld van bepaalde culturen. Wanneer deze uitzonderingen de norm worden, kunnen stereotyperingen die voortkomen uit deze categorisatie door de media destructief zijn en niet in overeenstemming zijn met de werkelijkheid terwijl zij wel gezien worden als de standaard norm (Nguyen-Phuong-Mai, 2015).

3. Methodologie

In dit onderzoek zal gekeken worden hoe stereotypes uit de tijd van het oriëntalisme naar boven worden gebracht in tijden van de coronacrisis. Dit wordt uitgevoerd met behulp van kwalitatief onderzoek om zo diepgaande informatie te verkrijgen over dit onderwerp. Deze informatie zal vergaard worden met ten eerste een literatuurstudie, dit zal betere kennisgeven over de bestaande literatuur en de theorieën die gebruikt zullen worden in dit onderzoek. Ten tweede zal een sociale media analyse gebruikt worden, dit geeft nieuwe inzichten in hoe mensen denken over de wereld en deze interpreteren (McKenna, Myers, & Newman, 2017). Als laatste zal er nog een tekstuele analyse worden uitgevoerd van een boek uit de tijd van het oriëntalisme om zo een beeld te scheppen van de gevormde stereotyperingen uit die tijd. Door deze drie manieren van kwalitatief onderzoek te combineren wordt er gebruik gemaakt van verschillende waarnemingsmethoden en databronnen. Wanneer deze verschillende databronnen met elkaar vergeleken kunnen worden kan er gesproken worden van triangulatie, dit is ook het geval in dit onderzoek (Vennix, 2016).

Het analyseren van zowel 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' als de verzamelde Facebookdata gebeurt op basis van het concept 'contrapuntal reading' opgesteld door Said in zijn werk 'Culture and Imperialism' (1994). De achterliggende gedachte van contrapuntal reading is om de claims van verschillende vormen van externe kritiek en interne lezingen van een stuk tekst met elkaar te verweven. Elk stuk tekst verwijst namelijk naar een complex van materialen die zijn ontleend aan de werkelijke wereld, zoals plaatsen, instellingen en praktijken. Deze items worden op verschillende manieren ingezet binnen het geschreven stuk tekst. Contrapuntal reading is van belang om binnen een stuk tekst de onderliggende gedachte te ontdekken doordat een reeks achtergrond-'attitudes' met betrekking tot de materialen uit de echte wereld aan de tekst worden toegevoegd, zoals ingebedde patronen, ideologische vooronderstellingen en in het geval van dit onderzoek ook verweefden stereotyperingen (Wilson, 1994).

Door met behulp van contrapuntal reading de te analyseren teksten te lezen kan de onderliggende gedachte eruit gehaald worden. Zoals Said vermeld binnen zijn concept van contrapuntal reading zorgt het extern analyseren van teksten ervoor dat stereotyperingen die verweven zijn in de tekst naar boven worden halen. 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' en de Facebook opmerkingen zullen daardoor op deze manier geanalyseerd worden om zo alle mogelijke onderliggende gedachtegangen, zoals stereotyperingen, in beeld te brengen.

Dit onderzoek bestaat uit twee verschillende analyses van de verzamelde data. Een van deze analyses in dit onderzoek zal bestaan uit een sociale media analyse. Er is veel kwalitatieve data beschikbaar op sociale media platforms, zoals: Facebook, Twitter, LinkedIn, Youtube, Instagram, TikTok, Snapchat et cetera. (McKenna, Myers, & Newman, 2017). Via sociale media worden namelijk stereotypering van bepaalde etnische groepen opgedaan door mensen, en ook gereproduceerd door deze stereotypingen opnieuw te posten op deze sociale media platforms (Mok, 1998). Mensen zijn namelijk geen passieve gebruiker van media meer, maar actievere producenten van de media en tegelijkertijd actieve distributeurs van deze producten. Sociale media is een belangrijke bron geworden van het delen en reproduceren van informatie over de hele wereld. Doordat sociale media blijven groeien is het verspreiden van stereotypen via sociale media makkelijker geworden. Het is niet alleen makkelijker geworden om te delen, maar het delen en reproduceren van bepaalde stereotypen op sociale media lijkt voor mensen ook minder samen te hangen met consequenties waardoor de drempel om dit soort sociale media berichten te delen lager wordt (Dobson, & Knezevic, 2018). Doordat mensen makkelijker stereotypingen reproduceren via sociale media en er een grote hoeveelheid aan data beschikbaar is op deze platforms is gekozen voor het gebruik van één social media platform om data op te verzamelen.

Zoals eerder vernoemd zijn er verschillende sociale media platforms waar onderzoek op kan worden gedaan. In januari 2021 was het meest gebruikte sociale media platform Facebook, met wereldwijd ongeveer 2,74 miljard gebruikers (Chaffey, 2021). In Nederland gebruiken ongeveer 10,4 miljoen mensen dit sociale media platform. Daarnaast wordt Facebook onder een grote leeftijdsgroep in Nederland gebruikt. De leeftijdsgroep met het minste aantal gebruikers is de groep van 15-19 jaar waarvan 51% Facebook gebruikt, hierna volgt de leeftijdsgroep van 80+'ers waarvan 59% dit sociale media platform gebruikt en deze worden gevolgd door de leeftijdscategorieën 65-79-jarigen en 40-64-jarigen met een gebruik van 67% en 77%. De leeftijdsgroep die het meest gebruik maken van Facebook zijn de 20-39-jarigen waarvan 82% gebruik maakt van Facebook (Oosterveer, 2020).

Doordat Facebook onder alle leeftijdsgroepen door meer dan 50% wordt gebruikt en het wereldwijd het populairste sociale media platform is vormt Facebook een bruikbaar platform voor dit onderzoek. Doordat het wereldwijd door veel mensen wordt gebruikt wordt er door een groot publiek gekeken naar berichten, berichten geplaatst en opmerkingen geplaatst

onder deze berichten. Doordat veel mensen gebruik maken van Facebook, zijn er ook veel nieuwspagina's aanwezig op Facebook die dagelijks artikelen plaatsen met het laatste nieuws. Dit onderzoek zal zich richten op de Oost-Aziatische stereotyperende beelden die voorkomen in de opmerkingen onder de door nieuwspagina's geplaatste artikelen. Deze artikelen geven namelijk een goed beeld van de op dat moment belangrijke ontwikkelingen in de wereld, zoals de coronacrisis. Het geeft daardoor een beeld van welke stereotyperingen er op dat moment met de recente ontwikkelingen naar boven komen bij mensen.

Om dit onderzoek vanaf de basis te laten beginnen is besloten om niet mijn eigen Facebookaccount te gebruiken, maar om een nieuw account aan te maken. Facebook maakt namelijk gebruik een werkend algoritme waardoor gebruikers op hun tijdlijn alleen te zien krijgen wat voor hen relevant is (Hegelsom, 2018). Om dit te voorkomen wordt gebruik gemaakt van een nieuw account puur voor dit onderzoek. Nadat dit account is aangemaakt wordt gezocht naar pagina's en berichten die relevant zijn voor dit onderzoek, waardoor via het algoritme van Facebook een tijdlijn voor dit account wordt aangemaakt (Hegelsom, 2018). Op deze manier hoop ik relevante data te verkrijgen die laat zien hoe Facebookgebruikers opmerkingen achterlaten met Oost-Aziatische stereotyperingen in combinatie met de huidige coronacrisis.

Naast het gebruik van de data van Facebook moet er gekeken worden naar het verzamelen van stereotyperingen uit de tijd van het oriëntalisme. In deze tijd, achttiende tot begin twintigste eeuw, was er nog geen sprake van sociale media. Om deze reden zal gekeken worden naar literatuur die in deze tijd is geschreven en zal er hiervoor een boek worden geanalyseerd uit het begin van de twintigste eeuw om zo een duidelijk beeld te scheppen van de stereotyperingen in die tijd. Het boek dat geanalyseerd zal worden is 'The Insidious Dr. Fu Manchu'. Dit boek is uitgebracht in 1913 door Arthur Henry Ward onder het pseudoniem Sax Rohmer. Hierin werd een beeld geschetst van de slechterik Fu Manchu die als Chinese eenheid een gevaar voor het Westen zou vormen (Lyman, 2000). Later werd deze boekenserie zelfs verschillende malen verfilmd, zoals de in 1956 verschenen televisie serie 'The Adventures of Dr. Fu Manchu' met een rating van 7,2 op een schaal van 10 (IMBd, z.d.). Deze verschillende verfilmingen wijzen erop dat er wel degelijk interesse was in dit soort boeken en verfilmingen. Vandaar dat het boek 'The Insidious Dr. Fu Manchu' is gekozen om te analyseren voor dit onderzoek. Dit boek zal een beeld schetsen van de stereotyperingen die zijn ontstaan tijdens het oriëntalisme en die op dat moment via het schrijven van een boek gedeeld werden met anderen.

Dit onderzoek zal zich richten op de tweede omschrijving van oriëntalisme gegeven door Said (1978). Er zal een focus gelegd worden op hoe het Westen het Oosten stereotipeert. Hierbij wordt dus voornamelijk gefocust op hoe de bevolking en de cultuur van landen in het Oosten wordt omschreven. Er wordt hier echter niet alleen gekeken naar academici en theorieën, maar naar de 'gewone' mens en hoe zij het Oosten portretteren op het gebied van opmerkingen onder sociale media berichten zoals nieuwsberichten op Facebook en hoe dit vergeleken kan worden met stereotype beelden uit 'The Insidious Dr. Fu Manchu'.

Deze sociale media analyse en tekstuele analyse werden uitgevoerd met het behulp van het programma Atlas.ti. Met behulp van een digitale pdf-versie van het boek 'The Insidious Dr. Fu Manchu' zal de tekstuele analyse worden uitgevoerd. De digitale versie wordt in Atlas.ti geüpload waarna deze wordt gecodeerd met behulp van een eerder opgesteld codeboek. De sociale media analyse wordt tevens uitgevoerd in Atlas.ti. Ten eerste wordt de data hiervoor verzameld op Facebook, hiervoor is eerst een nieuw account aangemaakt onder de naam Res Earch om zonder algoritme te kunnen beginnen met data verzamelen. Voor het verzamelen van data werden zoektermen op Facebook gebruikt zoals 'China', 'Covid', 'Corona', 'Azië', 'vleermuis' en 'virus'. Hierna werd met behulp van deze zoektermen een nieuwsbericht geselecteerd om daarbij de opmerkingen onder het bericht te bekijken en op zoek te gaan naar stereotyperende opmerkingen. Deze nieuwsberichten komen van nieuwspagina's uit verschillende westerse landen zoals Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Australië, Ierland en de Verenigde Staten van zowel linkse als midden als rechtse nieuwspagina's. Op deze manier worden zoveel mogelijk nieuwspagina's bekeken om zo een zo breed mogelijk scala aan opmerkingen te kunnen analyseren.

Deze opmerkingen zijn vervolgens in een tabel geplaatst. In deze tabel wordt het originele nieuwsbericht waarop gereageerd is met de nieuwspagina en de datum waarop het is geplaatst. Daarnaast wordt de datum en tijd van plaatsing van de opmerking zelf vermeld, de opmerking zelf en het aantal likes dat een opmerking heeft gekregen. Met het benoemen van het aantal likes wordt gekeken in hoeverre andere mensen het er ook mee eens zijn. Er wordt naar gestreefd om minstens tweehonderd opmerkingen te verzamelen om zo voldoende data te hebben om te analyseren en een zo betrouwbaar mogelijk beeld te creëren van de huidige stereotypingen. Door zo veel mogelijk data te verzamelen en een account te gebruiken dat nog geen Facebook algoritme heeft wordt het onderzoek zo onafhankelijk mogelijk uitgevoerd om zo een zo betrouwbaar mogelijk beeld te kunnen

creëren (Vennix, 2016). Deze opmerkingen worden tevens geanalyseerd met behulp van Atlas.ti en zullen worden gecodeerd met het eerder benoemde codeboek waarmee ook 'The Insidious Dr. Fu Manchu' gecodeerd zal worden. Op deze manier worden dezelfde codes gebruikt voor beide analyses en zal het makkelijker worden om stukken tekst met elkaar te kunnen vergelijken.

Na het coderen en analyseren van beide databronnen kan de data naast elkaar worden gelegd en vergeleken worden. Op basis van deze data kunnen de resultaten opgesteld worden per thema. Op deze manier kan een duidelijke relatie over de tijd heen worden weergegeven en kan er gekeken worden welke stereotypingen al bestaan sinds het oriëntalisme en welke van stereotypingen terugkomen ten tijde van de coronacrisis. Daarnaast kan er op deze manier gekeken worden welke stereotypingen niet aan bod komen in 'The Insidious Dr. Fu Manchu', maar wel sterk naar voren komen ten tijde van de coronacrisis.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten beschreven die naar voren zijn gekomen bij het analyseren van de verzamelde data. Deze resultaten zijn tot stand gekomen door het analyseren van 'The Insidious Dr. Fu Manchu' en verzamelde Facebook opmerkingen met behulp van een tekstuele en een sociale media analyse.

Het Britse boek 'The Insidious Dr. Fu Manchu' geschreven door Sax Rohmer in 1913 is het eerste deel in de door hem geschreven bekende Fu Manchu boekenserie. Het staat dan ook bekend als een 'gele gevaar' novel, met als hoofdpersoon de Chinese dr. Fu Manchu en het Britse duo Denis Nayland Smith en dr. Petrie die Engeland en daarmee het Westen moeten beschermen van de Chinese dokter Fu Manchu (Lyman, 2000). Het boek is geschreven aan het begin van de twintigste eeuw meteen na de periode die bekend staat als de tijd van het oriëntalisme, de achttiende en negentiende eeuw (Thomas, 2014). Het geeft hierdoor een beeld van welke stereotypingen over Oost-Aziaten en voornamelijk Chinezen er op dat moment waren. Het verhaal richt zich op Denis Nayland Smith die net terugkomt uit Myanmar, het toenmalige Burma, die Dr. Petrie meesleurt in het beschermen van Engeland die bedreigd wordt door de kwaadaardige Chinese dr. Fu Manchu.

De tweede bron aan data komt vanuit de Facebook opmerkingen. Deze zijn geanalyseerd met behulp van een sociale media analyse. Hierin werden tweehonderd verschillende opmerkingen geanalyseerd die gerelateerd zijn aan het coronavirus. Daarnaast is er gekeken naar het aantal likes op Facebook die deze opmerkingen kregen. Op deze manier is geprobeerd een beeld te schetsen van het soort stereotypingen die rondgaan ten tijde van de coronacrisis en in hoeverre dit stereotypingen zijn die in de tijd van 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' al bestonden.

Deze twee vormen van data-analyse en verzameling zullen met elkaar gecombineerd worden om een tijdlijn te creëren van stereotypingen die zijn opgekomen rond de tijd van 'The Insidious Dr. Fu Manchu' en daarmee zijn voortgekomen uit het oriëntalisme en welke nu ten tijde van de coronacrisis opnieuw naar boven zijn gekomen of juist zijn ontstaan. Met behulp van contrapuntal reading is er naar de data gekeken vanuit een extern perspectief om zo alle onderliggende gedachten en stereotypingen naar boven te brengen. Hiermee is geprobeerd een beeld te schetsen hoe stereotypingen over de tijd heen veranderen. Dit hoofdstuk is gefocust op de resultaten van deze data-analyse en probeert te belichten in

hoeverre er reproductie of juist veranderingen van deze stereotyperingen over de tijd heen hebben plaatsgevonden.

4.1 Het Westen versus het Oosten

Het oriëntalisme zoals door Said (1978) omschreven is een terugkerend begrip in zowel 'The Insidious. Dr. Fu Manchu' als in de verzamelde Facebookdata. Ten eerste wordt in 'The Insidious Dr. Fu Manchu' het gehele Aziatische continent door Rohmer beschreven als de 'Orient' of als het 'Oosten'. Deze omschrijvingen van de Orient door Rohmer wordt gedaan vanuit twee verschillende perspectieven die Said in zijn boek 'Orientalism' omschreef. Er wordt gebruik gemaakt van de eerste definitie van oriëntalisme dat zich richt op academici die zich bezighouden met de 'Orient' en hoe er geschreven wordt en onderzoek wordt gedaan naar het Oosten (Said, 1978). Deze vorm van oriëntalisme komt op verschillende momenten naar boven in de verhaallijn, zoals bij het redden van een Westerse oriëntalist genaamd Lionel Barton wiens leven wordt bedreigd door dr. Fu Manchu. Lionel Barton wordt hierin als volgt omschreven:

"Orientalist and explorer, the fearless traveler who first had penetrated to Lhasa, who thrice, as a pilgrim, had entered forbidden Mecca, he now had turned his attention again to Tibet – thereby signing his own death-warrant" (Rohmer, 2013, p. 94)

Hij wordt hierbij al voorgedragen als een oriëntalist door Rohmer. Een man die reist naar het Oosten, van Mekka naar Lhasa tot Tibet. In de plekken die hij bezoekt maakt hij aantekeningen en schrijft hier later boeken over. Daarnaast is hij een verzamelaar van allerlei objecten van zijn reizen, zoals aardewerk en manuscripten. Lionel Barton is hierdoor een oriëntalist die afreist naar de Orient om hier later over te schrijven. Hij is dan ook een voorbeeld van de eerste definitie van het oriëntalisme van Said (1978).

Deze vorm van oriëntalisme is redelijk onschuldig en focust meer op een academische interesse van het Oosten. Echter is een onderliggende gedachte vanuit dit stuk minder onschuldig. Hierin komt namelijk meer de tweede definitie van het oriëntalisme van Said in naar boven. Deze tweede definitie van het oriëntalisme omschreven door Said is waardoor stereotyperingen de kans hebben om te ontstaan en de reden waardoor de eerste vorm zich van het oriëntalisme zich heeft afgesplitst van deze stroming en verder is gegaan onder de term 'Aziatische studies' (Thomas, 2014). Er wordt een omschrijving gegeven van de Orient als het nog nooit eerder betreden Oosten die voor het eerst werd ontdekt door de

onbevreesde reiziger Lionel Barton. Op deze manier wordt de Orient neergezet als een gevaarlijke plek die nog nooit eerder ontdekt is en Lionel Barton als de onbevreesde witte Westerse Oriëntalist die voor het eerst dit verre, gevaarlijke Oosten gaat ontdekken. Hierbij wordt het Oosten neergezet als een gevaarlijke plek die nog ontdekt moet worden door de onbevreesde Westerse reizigers. Een verdere tweede specificatie van oriëntalisme door Said wordt ook naar voren gebracht in 'The Insidious Dr. Fu Manchu'. Bij deze definitie wordt er meer de focus gelegd op de omgang van het Westen met het Oosten (Said, 1978). Er wordt in het boek dan ook verschillende malen gerefereerd naar het Westen als superieur over het Oosten, zoals:

"It is quite absurd to talk of slavery here in England. You are a free agent, or you could not be here now. Dr. Fu-Manchu cannot control your actions." (Rohmer, 2013, p. 113)

Met dit stuk tekst probeert Rohmer de superioriteit van het Westen, in dit geval Engeland, duidelijk te maken. Iets absurds en primitiefs als slavernij vindt namelijk niet plaats in het beschaafde westen, maar wel in het primitieve Oosten. Dit terwijl Groot-Brittannië zelf een geschiedenis van slavernij en slavenhandel kent (Engerman, 1972). Door deze formulering wordt het Oosten omschreven als gedomineerd door het Westen. Daarnaast wordt het Oosten ook omschreven als minderwaardig aan het Westen. Deze omschrijving, als ook het autoriteit uitoefenen over het Oosten, is een vorm van het oriëntalisme dat Said (1978) omschrijft in zijn werk. Deze gedachtegangen en omschrijvingen van de Orient hebben niet alleen een invloed in de academische wereld, maar vormen de omschrijvingen van de Orient ook de populaire mening in het Westen (Rosenblatt, 2009).

Doordat deze omschrijvingen van Azië en Aziaten in boeken een van de enige informatiebronnen waren over de Orient konden stereotyperingen ontstaan. Deze populaire meningen werden gevormd door taal, zoals 'The Insidious Dr. Fu Manchu', waardoor er in de maatschappij over gepraat kon worden. Dit zorgde voor het ontstaan van stereotyperingen als een dominant discours in de Westerse maatschappij. Deze stereotyperingen kunnen over de tijd heen veranderen, maar ook gereproduceerd worden (Foucault & Hurley, 1990). Hierdoor kunnen racistische stereotyperingen gereproduceerd worden aan de hand van discourses (Wodak & Reisigl, 2005).

Stereotyperingen verspreiden, zoals eerder vernoemd voornamelijk mondeling door het lezen van bijvoorbeeld boeken en kranten. Door de jaren zijn de mogelijkheden en manieren

van het verspreiden van stereotyperingen uitgebreid. Zo worden stereotyperingen in de eenentwintigste eeuw verspreid via televisie, kranten, tijdschriften, radio, maar ook sociale media. Deze racistische stereotyperingen en de tweede vorm van oriëntalisme komen dan ook terug in de geanalyseerde Facebookdata. Voornamelijk komt dit naar voren rondom de eetgewoonten van Oost-Aziatische landen. Zij zouden zich moeten aanpassen aan de Westerse eetgewoonten die als normaal worden beschouwd. Hier wordt verder op ingegaan in hoofdstuk 4.2. Het superieure Westen zou hierbij dienen als een referentiepunt voor Oost-Azië waar zij van zouden moeten leren. Op deze manier komt in beide analyses voornamelijk de tweede definitie van oriëntalisme naar voren.

Niet alleen het oriëntalisme zelf wordt geregeld door Rohmer aangedragen, ook het woord 'Orient' ontbreekt niet in 'The Insidious Dr. Fu-Manchu'. Rohmer probeert hier alles wat uit het Oosten komt aan te duiden met 'Orient'. Echter wordt hiervoor niet alleen 'Orient' gebruikt, maar komt het woord 'geel' naar voren om mensen van Aziatische afkomst te omschrijven. Er wordt hier namelijk niet gesproken over mensen met een Chinese of Aziatische etniciteit, maar over het 'gele ras'. Uitdrukkingen als "*yellow hands*" (Rohmer, 1913, p. 52), "*yellow man*" (Rohmer, 1913, p. 52), "*yellow races*" (Rohmer, 1913, p. 151) en "*yellow devil*" (Rohmer, 1913, p. 54) worden door het gehele boek gebruikt om mensen van Aziatische afkomst aan te duiden. Daarnaast wordt de uitspraak van het Chinese volk als een mysterieus ras geregeld gedaan. Zoals Chan en Mont Strabucchi (2020) aangeven in hun artikel wordt hiermee het Aziatische ras gehomogeniseerd onder 'Chinees'. De Chinese etniciteit wordt door Rohmer niet omschreven als een etniciteit, maar als een ras terwijl alle Oost-Aziaten onder dezelfde groep van fysieke en biologische eigenschappen vallen (Barber, 2015). Hiermee kan de onderliggende gedachten van 'alle Aziaten lijken op elkaar' naar boven worden gehaald. Dit is een stereotypering die regelmatig wordt gedaan door mensen in het Westen en iets wat geen recentelijke ontwikkeling is. Dit blijkt uit de omschrijving van iedereen van Aziatische afkomst als 'geel' door Rohmer, waarbij geen onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende Aziatische etniciteiten en de term 'geel' wordt gebruikt als overkoepelende term voor alle Aziaten. Mensen van Chinese afkomst komen het meest voor in het werk van Rohmer, maar ook zij worden voornamelijk omschreven met het woord 'geel' zoals eerder benoemd.

Dezelfde fout op het gebied van ras en etniciteit wordt nog steeds gemaakt, dit gebeurt dan ook in de geanalyseerde Facebook opmerkingen. Dit komt bijvoorbeeld naar voren in de opmerkingen onder het artikel van het Eindhovens Dagblad op 6 april 2020 met de titel '*In*

Azië hebben mensen het wel gehad met de zogenoemde wildlife markets.' (van Houte, 2020):

“Smerig volk is het, die gasten vreten echt alles wat poten heeft behalve tafels en stoelen, bedankt voor deze ellende”ⁱ

Niet alleen worden hierin stereotyperende beelden van Aziatische eetgewoonten naar voren gebracht. Het artikel zelf gaat juist over de mensen die in Azië leven, in de opmerkingen zelf zoals hierboven wordt echter gesproken over ‘volk’. Er is alleen geen sprake van het Aziatische volk. De definitie van volk wijst op de culturele basis van een groep (Encyclo.nl, z.d.), zoals etniciteit. Oost-Aziatische mensen vallen onder hetzelfde ras, doordat zij als groep dezelfde biologische en fysieke eigenschappen hebben. Het Aziatische continent daarentegen bestaat uit verschillende etniciteiten en dus verschillende volken (Barber, 2015). De waarschijnlijkheid van mensen in de Westerse samenleving om onderscheid te maken tussen ras en etniciteit is sinds het oriëntalisme nog niet verandert. Oost-Aziaten worden gezien als ‘een volk’ en niet als verschillende volkeren met verschillende culturen, dit is ook te merken aan een van de stereotyperingen waarbij wordt benoemd dat alle Aziaten op elkaar lijken. Dit is dan ook een van de stereotyperingen die op dit moment nog steeds regelmatig, ook in mijn eigen omgeving, naar boven komt.

Etniciteit en ras zijn echter niet de enige begrippen die gekoppeld worden aan de kleur geel, een stereotypering die veel naar voren komt is die van de mensen van Aziatische afkomst als ‘het gele gevaar’. Met deze stereotypering wordt niet alleen gerefereerd naar de huidskleur van Oost-Aziaten, maar ook dat zij een bedreiging zouden vormen voor het witte ras (Barber, 2015). Deze stereotypering van Oost-Aziaten als het ‘gele gevaar’ loopt als een rode door de verhaallijn van ‘The Insidious Dr. Fu-Manchu’ met stukken tekst als:

“Invest him with all the cruel cunning of an entire Eastern race, accumulated in one giant intellect, with all the resources of science past and present, with all the resources, if you will, of a wealthy government” (Rohmer, 1913, p.22)

Hierin wordt Dr. Fu Manchu neergezet als een nieuw opkomend ‘geel gevaar’ in de Westerse wereld. Echter wordt niet alleen hij weggezet als het ‘gele gevaar’, maar het gehele Aziatische ras. Er wordt beschreven hoe al de wrede sluwheid van het gehele Oosterse, en daarmee Aziatische ras, bijeengebracht is in één persoon, Dr. Fu Manchu. Hiermee wordt

dus niet alleen Dr. Fu Manchu gezien als een gevaar voor de levensstandaarden van de witte mens, maar wordt de gehele Aziatische bevolking neergezet als het gele gevaar en daarmee een gevaar voor de Westerse wereld. Niet alleen worden Oost-Aziaten zo weggezet als een gevaar voor de Westerse wereld, maar de witte hoofdpersonages in 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' worden neergezet als de beschermers van het witte ras die gevaar lopen door Dr. Fu Manchu van de 'gele beweging'. Deze vorm van 'de witte held' tegenover het 'gele gevaar' wordt door Rohmer aangedragen in het volgende stuk:

"At last they were face to face – the head of the great Yellow Movement, and the man who fought on behalf of the entire white race." (Rohmer, 1913, p. 125)

De twee hoofdpersonen, Smith en Dr. Petrie, worden hierin door Rohmer neergezet als de witte held die het gehele witte ras beschermt en redt van het gele gevaar dat komt uit het Oosten. Dit gevaar is Dr. Fu Manchu die wordt afgebeeld als het hoofd van de 'gele beweging'. Niet alleen worden alle Oost-Aziaten zo weggezet als het 'gele gevaar', dit wordt ook gedaan in combinatie met een vergelijking met dieren. Een omschrijving van Aziaten die namelijk regelmatig naar voren komt in 'The Insidious Dr. Fu Manchu' is die van een vergelijking met dieren. Zo worden de ogen van Dr. Fu Manchu vergeleken met een kat (Rohmer, 1913, p. 210) en zijn handen met de klauwen van een dier (Rohmer, 1913, p. 247). Op deze manier worden zij niet gezien als menselijk, waardoor niet alleen lichaamsdelen, maar op sommige momenten zelfs een bepaalde manier van bewegen of een bepaalde houding wordt vergeleken met een dier. Rohmer combineert deze uiterlijke vergelijking met dieren en de 'gele gevaar' stereotypering op sommige momenten dan ook met elkaar, zoals wordt gedaan in het volgende stuk:

"But we who knew the reality of the danger knew that a veritable octopus has fastened upon England – a yellow octopus whose head was that of Dr. Fu Manchu." (Rohmer, 1913, p. 230)

Hierin wordt Dr. Fu Manchu afgebeeld als een gele octopus die Engeland in zijn greep houdt. Op deze manier wordt niet alleen Dr. Fu Manchu afgebeeld als een gele octopus en wordt daarmee de vergelijking met een dier gemaakt, maar wordt er opnieuw een gele gevaar stereotypering neergezet. Er wordt hier ingespeeld op het idee dat Dr. Fu Manchu en daarmee alle inwoners van Oost-Azië een gevaar vormen voor de Westerse wereld en in het geval van 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' voor Engeland. Deze 'gele gevaar' stereotypering mag dan wel ontstaan zijn in de tijd van het oriëntalisme, het is met de tijd meegegaan en

wordt opnieuw naar voren gebracht ten tijde van de coronacrisis. De Telegraaf plaatste namelijk op 25 januari 2021 een artikel met de titel *'De Chinese regering is bezig met een complottheorie-campagne om het Westen de schuld te geven van de coronapandemie.'* (Onze redactie buitenland, 2021). Hier werden verschillende reacties onder geplaatst die gelinkt worden aan de Chinees als het 'gele gevaar', zoals:

"Natuurlijk... Dat is waarom het begon in Wuhan, China. China is, of wordt de vijand van het Westen. Ik was ongeveer 6 jaar oud en mijn opa in 1946 zei tegen mij... pas op voor het gele ras, die gaan alles overnemen. Zijn woorden bevestigen zijn predictie" ⁱⁱ

Vanuit deze opmerking wordt het Aziatische ras zowel als het gele ras als het 'gele gevaar' bestempeld. Zoals de opmerking zelf al zegt is het een stereotypering die al langere tijd rondgaat en nu door de coronacrisis opkomt. Zo wordt de Aziatische bevolking neergezet als een gevaar voor het Westen en als een groep die alles over gaat nemen van het Westen. Via deze stereotyperingen ontstaat het idee van Aziaten als een bedreiging voor de levensstandaarden van witte mensen. Deze opmerking is tevens terug te koppelen aan 'The Insidious Dr. Fu-Manchu'. Hierin worden de acties van Dr. Fu Manchu namelijk gegeneraliseerd naar de gehele Chinese bevolking, daardoor wordt geheel China gezien als een gevaar voor het Westen (Rohmer, 1913).

Zoals David Goldberg (2009) al aangaf zijn stereotyperingen veranderbaar en verplaatsen zij zich over grenzen van landen en continenten waarna zij zich aan kunnen passen. In deze opmerking heeft de 'gele gevaar' stereotypering een tijd overbrugt van 1946 tot nu, 2021, en zich verspreidt over de gehele Westerse samenleving van Oceanië en Europa tot Noord-Amerika. Het verschil met de tijd van het oriëntalisme en de coronacrisis is dat deze stereotyperingen nu worden geuit en toegepast in een andere tijd en op een ander maatschappelijk probleem, in dit geval de coronacrisis. Het gezien worden als een gevaar voor het Westen ten tijde van de coronacrisis heeft niet alleen een effect op het opnieuw opkomen van stereotyperingen, maar heeft ook gewelddadige uitingen tot gevolg. Zo zorgde het artikel van het Brabants Dagblad met de kop *'Gerennommerde doktoren schrijven dat in een open brief aan collega's uit anderen landen.'* (Quekel, 2020) over de chaos die het coronavirus ontketend in landen als China en Zuid-Korea voor de volgende opmerking:

“Ten 1^e vind ik dat er een bom op dat onmenselijk stukje aarde moet komen. Uitroeien die zooi ze zeiden jaren geleden al kijk uit voor het gele gevaar want daar komen problemen vandaan en ze hebben gelijk dat zie je nu.”ⁱⁱⁱ

In deze opmerking komt niet alleen naar voren dat de Aziaat als het ‘gele gevaar’ een terugkomende stereotypering is, waarbij Aziaten tevens zorgen voor problemen zoals in dit geval het coronavirus, maar er wordt ook op een agressieve wijze gereageerd door te vinden dat dat stukje ‘onmenselijke aarde’ gebombardeerd moet worden. Dit soort agressieve uitingen, zowel met behulp van woorden zoals hier als ook fysieke uitingen, komen sinds het begin van de coronacrisis vaker voor volgens de artikelen van Misérus (2020) en Li en Nicholson (2021). Hierbij krijgen mensen met een Aziatisch uiterlijk onrechtmatig te maken met agressieve uitingen door mensen in Westerse landen die zich door hen bedreigd voelen vanwege de coronacrisis en de stereotyperingen die er over hen rondgaan.

Deze agressie gericht op Aziaten is niet nieuw, maar kwam ten tijde van het oriëntalisme al voor. Zo werden mensen van Aziatische afkomst sinds de negentiende eeuw, toen Chinese immigranten zich vestigden aan de Westkust van de Verenigde Staten, al neergezet als de zondebok voor grote maatschappelijke problemen in die tijd. Dit groeide zelfs uit tot gewelddadige agressieve handelingen, zoals het ophangen van Chinese immigranten (Chow, 2020). Ditzelfde soort gewelddadige agressieve handelingen gebeurt nu met de opkomst van de coronacrisis als maatschappelijk probleem opnieuw, zoals Li en Nicholson (2021) omschreven in hun artikel van het neersteken van een Birmees-Amerikaans gezin simpelweg omdat gedacht werd dat zij Chinees waren.

Deze gewelddadige agressieve handelingen jegens Aziaten, omdat zij gezien worden als een gevaar voor de Westerse wereld komen niet alleen voor in de verzamelde Facebook opmerkingen, maar zijn een terugkerend fenomeen. Zo wordt in ‘The Insidious Dr. Fu-Manchu’ verschillende gewelddadige en agressieve uitingen jegens Aziaten verricht:

“Smokee pipe, you yellow scum – savvy?” (Rohmer, 1913, p 49)

Hierbij wordt een man van Chinese afkomst in Londen door de hoofdpersonen uitgemaakt voor ‘geel uitschot’. Hij wordt hier niet alleen uitgescholden, maar wordt opnieuw nadruk gelegd op zijn afkomst met het woord ‘geel’. Op deze manier wordt focus gelegd op het concept ‘othering’ waarmee mensen van Aziatische afkomst weg worden gezet als de ander

(Baneree, Kalliavyalil, & Sathyanarayana Rao, 2020). Zij worden hier niet alleen gezien als 'anders', maar er vormt zich een wij versus zij dichotomie gebaseerd op etniciteit, waarbij de Aziatische groep wordt gezien als de ander. Dit wordt versterkt door het idee dat de Westerse samenleving een homogene moderne samenleving is, wat het universele beeld in het Westen vormt. Hierdoor wordt alles wat buiten dit moderne universele beeld valt gezien als 'exotisch' en de ander, dit is ook het geval met Oost-Azië.

Deze vorming van een universeel beeld van het Oosten in het Westen wordt versterkt door de groeiende aandacht die eraan wordt besteed in de media. Ten tijde van het oriëntalisme was deze beperkt tot boeken en kranten. Deze vormen van media zijn gegroeid tot de massa media, van kranten tot tijdschriften tot online nieuwsplatforms en sociale media. Ten tijde van de coronacrisis is overal informatie vandaan te halen en wordt overal informatie op gedeeld. Overal wordt hedendaags aandacht aanbesteed echter wanneer een bepaald onderwerp zoals de coronacrisis belangrijker wordt dan wordt er meer aandacht aan besteed. Deze extra aandacht leidt onder mensen tot vluchtige aannames, waardoor er een vervormd en stereotyperend beeld kan ontstaan van bepaalde culturen (Nguyen-Phuong-Mai, 2015). Dit zorgt ervoor dat stereotyperingen makkelijker overgenomen kunnen worden en meer mensen in het Westen mensen van Aziatische afkomst gaan zien als de ander. Het wegzetten van Oost-Aziaten gebeurde ook al ten tijde van het oriëntalisme. Sax Rohmer probeert hen daarnaast niet alleen weg te zetten als de ander, maar plaatst het gehele Oosten en Westen tegenover elkaar in een wij versus zij dichotomie:

“Irreconcilable as the thing may be with Western ideas, Nayland Smith had really told me that he believed the girl to be a slave.” (Rohmer 1913, p. 39)

Hier wordt het Westen niet alleen neergezet als de beschaafde wereld, maar ook als superieur over het primitieve Oosten. Het meisje waar Nayland Smith en Dr. Petrie het over hebben zou namelijk een slaaf zijn van Dr. Fu Manchu, iets wat ondenkbaar is binnen Westerse ideeën. Het hebben van een slaaf is iets primitiefs, iets wat niet meer thuishoort in de beschaafde wereld, hiermee wordt een wij versus zij dichotomie gecreëerd van de beschaafde Westerse wereld versus de primitieve Oosterse wereld (Pizarro et al., 2020). Dit gaat echter helemaal in tegen de geschiedenis van Groot-Brittannië. Zij kennen namelijk een geschiedenis van kolonialisme en slavernij. Groot-Brittannië zelf is gevormd en in stand gehouden door de slavernij en slavenhandel (Engerman, 1972). De slavernij en slavenhandel waren noodzakelijke voorwaarden voor het plantagesysteem die zij in de door

hen gekolonialiseerde gebieden in stand hielden. Dit systeem heeft bijgedragen aan de financiering van de Industriële Revolutie en daarmee aan de industriële ontwikkeling van Groot-Brittannië. Het afschaffen van de slavernij en slavenhandel werd vanuit Groot-Brittannië doorgevoerd vanwege humanitaire redenen. Echter waren dit geen humanitaire redenen, maar werd het afgeschaft door verschuivingen binnen de economische eisen vanuit het industriële kapitalisme (Engerman, 1972). Groot-Brittannië doet zich hierbij voor als beschaafd door het afschaffen van de slavernij om humanitaire redenen, terwijl dit niet de werkelijke reden daarvoor is. Door deze werkelijke reden te verbloemen herschrijft Groot-Brittannië zijn eigen geschiedenis waardoor zij zich voor kunnen doen als beschaafd. Dit komt terug in de eerdergenoemde 'wij' versus 'zij' dichotomie, doordat Groot-Brittannië zich namelijk voor kan doen als beschaafd, omdat zij niet meer doen aan slavernij kunnen zij zich tegenover het Oosten plaatsen die volgens hen nog wel doen aan slavernij.

Het vormen van wij versus zij dichotomieën komt tevens sterk terug ten tijde van de coronacrisis. In bijna alle geanalyseerde opmerkingen komt wel enige vorm van een wij versus zij dichotomie terug, voornamelijk op basis van eetgewoonten, hygiëne en verschil in cultuur waarin mensen van Aziatische afkomst worden neergezet als de ander en zich aan moeten passen aan Westerse gewoonten om binnen het Westerse universele beeld te vallen. Wat daarnaast sterk uit dit deel naar voren is gekomen is hoe verschillende stereotyperingen die ontstaan zijn in de tijd van het oriëntalisme ten tijde van de coronacrisis terugkomen. Het oriëntalisme heeft dus wel degelijk een rol gespeeld bij het creëren van stereotyperingen. Hoewel deze stereotyperingen over de tijd heen veranderen en zich aanpassen naar maatschappelijke problemen, zal een deel van de stereotyperingen hetzelfde blijven en tijdens maatschappelijke problemen terugkomen. In de hoofdstukken 4.2 en 4.3 zal verder worden ingegaan op de stereotyperingen rondom eetgewoonten, hygiëne en verschil in cultuur.

4.2 Oost-Aziaten en hun 'bizarre oriëntale culturen'

De 'bizarre oriëntale culturen' van Oost-Aziatische landen creëert in Westerse landen een gevoel van angst (Barber, 2015). Dit komt op verschillende manieren naar voren in niet alleen 'The Insidious Dr. Fu Manchu', maar ook in de verzamelde Facebook opmerkingen. Deze 'bizarre oriëntale culturen' zouden, zoals eerder genoemd, een bedreiging voor de levensstandaarden van witte mensen kunnen vormen (Barber, 2015). Dit komt in 'The Insidious Dr. Fu Manchu' in verschillende vormen naar voren. Dr. Fu Manchu wordt namelijk omschreven als een Chinese man die exotische dieren en een leger aan huurmoordenaren

tot zijn beschikking heeft en daarnaast een meester is in talen, gif en bacteriën. Deze kennis van gif, bacteriën en dieren wordt verschillende malen in het boek aangeduid, zoals:

“I have others, equally useful. My scorpions – have you met my scorpions? No? My pythons and hamadryads? Then there are my fungi and my tiny allies, the bacilli. I have a collection in my laboratory quite unique.” (Rohmer, 1913, p. 127)

Hierin wordt duidelijk gemaakt in hoeverre Fu Manchu zich bezighoudt met voor het Westen vreemde praktijken, waardoor deze praktijken gezien kunnen worden als onderdeel van de Oosterse ‘bizarre oriëntale culturen’. Niet alleen Dr. Fu Manchu wordt namelijk zo afgebeeld, maar zijn daden worden naar het gehele Chinese volk gegeneraliseerd. Rohmer beschrijft in dit boek hoe Chinese mensen in Honolulu, Hawaii giftige schorpioenen kopen om ongewenste baby’s, voornamelijk meisjes, te doden met behulp van een bijt van deze schorpioenen. Dit stuk wordt door Rohmer geschreven in de vorm van een krantenartikel, die door een van de hoofdpersonen, Dr. Petrie, verzameld worden om later aan te kunnen tonen wat voor soort gruwelijk karakter Chinese mensen hebben. Bij het lezen van deze krantenartikelen wordt de volgende vraag bij Dr. Petrie opgeroepen:

“Is it any matter for wonder that such a people had produced a Fu-Manchu?” (Rohmer, 1913, p. 91)

Hiermee stelt Rohmer niet alleen aan de kaart dat het geen wonder is dat een volk als het Chinese volk een persoon als Fu Manchu heeft geproduceerd, maar wordt het gehele Chinese volk gegeneraliseerd naar een schurk net zo erg als Dr. Fu Manchu. Dr. Fu Manchu wordt hier niet alleen gezien als een gevaar voor het Westen, maar het gehele Chinese volk wordt hierbij geplaatst onder de ‘gele gevaar’ stereotypering en daarmee als een gevaar voor het Westen. De Chinese bevolking wordt hierdoor gezien als een gevaar en door het gebruik van schorpioenen ook als bizar en primitief. Dit tegenover het moderne Westen. Een onderliggende gedachte is hier, doordat het Chinese volk hier wordt neergezet als primitief, dat zij nog niet voldoen aan de moderniteit zoals het Westen dat kent. Deze Westerse moderniteit wordt gezien als universeel, het Oosten zou hierdoor de Westerse ideeën van moderniteit moeten nastreven oftewel het Westen dat wordt gezien als het ‘origineel’ volgen (Mussell, 2009). Doordat deze Westerse ideeën rondom moderniteit universeel geaccepteerd worden, is het onvermijdelijk om deze idealen uiteindelijk ook niet over te nemen. Dr. Petrie doelt er hier dan ook op dat het Chinese volk de Westerse gewoonten nog

niet over hebben genomen. Dit is te zien aan Chinezen in Westerse landen die nog steeds vasthouden aan Chinese gewoonten, zoals volgens Dr. Petrie het doden van kinderen met behulp van schorpioenen.

De verschillende stereotyperingen die uit de tijd van het oriëntalisme komen en ten tijde van de coronacrisis zijn gereproduceerd, zoals het gele gevaar en de wij versus zij dichotomie, worden geregeld gebruikt in de verzamelde Facebook opmerkingen. Deze stereotyperingen zijn gereproduceerd aan de hand van een dominant discours, zoals het idee van mensen van Aziatisch afkomst als het gele gevaar. Echter zijn er meerdere discourses over een bepaald onderwerp, zoals naar voren komt in de stereotyperingen tijdens de coronacrisis. Discourses kunnen daardoor over de tijd heen veranderen of er kunnen nieuwe ontstaan (Foucault & Hurley, 1990).

In 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' komen namelijk weinig tot geen stereotyperingen over eetgewoonten voor. De coronacrisis heeft hier echter als maatschappelijk probleem verandering in gebracht. Door deze pandemie en theorieën die de oorsprong van het virus bij eten leggen worden stereotyperingen rondom eten en eetgewoonten naar boven gebracht. Dit is voor een deel te danken aan onderzoekers die de oorsprong van het coronavirus leggen bij het eten van vleermuizen door de Chinese bevolking (NOS, 2021). Zoals Nguyen-Phuong-Mai (2015) aangaf worden dit soort onderwerpen sterk belicht door de media waardoor dit leidt tot vluchtige aannames onder de bevolking. Een van de stereotyperingen die veel naar voren komt binnen massamedia en daarbij ook op sociale media binnen deze 'bizarre oriëntaalse cultuur' is die van de bizarre eetgewoonten van Oost-Aziaten voor westerlingen.

Deze stereotyperingen rondom eetgewoonten komen in tegenstelling tot Facebook in 'The Insidious Dr. Fu Manchu' niet voor. Dit is wellicht te wijten aan de opkomst van de massa media. Doordat de media consistente stereotyperingen blijft delen over bijvoorbeeld het eten van vleermuizen door Oost-Aziaten worden deze stereotyperingen eerder aangenomen voor waar of veranderen stereotyperingen juist. Stereotyperingen zijn daardoor niet geheel statisch, doordat zij kunnen veranderen over de tijd heen (Lyons & Kashima, 2001). Hierdoor komen stereotyperingen over eetgewoonten veel voor bij de Facebook opmerkingen. Uit het coderen blijken 151 van de Facebook opmerkingen een stereotyperingen over de eetgewoonten van Aziaten te delen. Zo ook in opmerkingen onder het artikel van het Eindhovens Dagblad dat geplaatst werd op 21 maart 2020 aan het begin van de coronacrisis

met de kop “Goed nieuws uit China!” (van Zon, 2020). Hier werd met de volgende opmerking op gereageerd:

“Daar gaan ze weer lekker verder met vleermuizen, honden en katten eten”^{iv}

Vanuit deze opmerking wordt de focus erg gelegd op de eetgewoonten, iets wat door het Westen wordt beschouwd als ‘rare’ eetgewoonten. De Westerse eetgewoonten worden hierbij gezien als het ‘normaal’ in tegenstelling tot de Oosterse eetgewoonten. Hiermee wordt de culturele grens tussen ‘wij’ en ‘zij’ duidelijk weergegeven en ontstaat er een wij versus zij dichotomie op basis van verschil in eetgewoonten (Rovisco, 2010). Er worden niet alleen vleermuizen aangehaald als de oorzaak van het coronavirus, maar ook het idee dat andere dieren een eventuele oorzaak kunnen worden van een ander virus dat door deze ‘bizarre’ eetgewoonten zou kunnen ontstaan. Hierdoor heerst er een gevoel van angst door het Westen voor de ‘bizarre oriëntale culturen’ in Oost-Azië, zoals het eten van vleermuizen (Barber, 2015).

De wetgeving rondom het eten van dieren zoals honden en katten in China wordt zelfs bijgehouden door Nederlandse nieuwspagina’s, zoals het AD die op 2 april 2020 het artikel met de volgende titel plaatste ‘Mooi! Chinese miljoenenstad verbiedt het eten van honden en katten’ (Graafland, 2020), waar een van de volgende opmerkingen onder werd geplaatst:

“Is nogal primitief om honden en katten te eten. Dat ze in de oorlog dat deden is al een heel iets maar waarom moet dat. Snap gewoon niet waarom die. Mensen van alles eten tot vleermuis toe”^v

Er wordt hierin niet alleen een beeld geschetst van hoe abnormaal het voor mensen in Westerse landen is om dieren zoals honden, katten en vleermuizen te eten. Daarnaast wordt een van de stereotyperingen uit de tijd van het oriëntalisme aangehaald. Hierin wordt de aandacht gevestigd op het idee dat mensen uit Aziatische landen primitief zijn. Mensen uit de Westerse samenleving die geen honden en katten eten worden volgens hen neergezet als de ‘beschaafde mens’ in tegenstelling tot mensen uit Aziatische landen. Volgens het Westen zijn zij de mensen die deze dieren wel eten, waardoor zij worden neergezet als de ‘primitieve mens’ die zelfs opnieuw geschoold zou moeten worden om als een echt mens door het leven te kunnen, zoals naar voren komt uit andere opmerkingen onder het nieuwsbericht van de AD.

Een van de redenen dat Oost-Aziaten worden neergezet als primitief komt door de stereotyperingen rondom eetgewoonten, zoals honden, katten en vleermuizen. De reden dat dit wordt weggezet als anders, is doordat het afwijkt van de universele Westerse norm rondom eetgewoonten. Door deze Westerse norm wordt het eten van honden en katten gezien als abnormaal terwijl het eten van koeien, varkens en kippen wordt gezien als normaal. Echter hoort deze norm niet universeel te zijn aangezien de gewoonten van het eten van welke dieren verschilt per cultuur en religie. Zo is het eten van koeien niet toegestaan binnen het Boeddhistische geloof, terwijl deze diersoort in het Westen veel gegeten wordt (Krämer, 2008). Dit wijst erop dat het eten van bepaalde diersoorten en daarmee de eetgewoonten verschillen per cultuur terwijl de Westerse eetgewoonten als universeel en 'normaal' worden beschouwd. De eetgewoonten van de ander worden hierbij echter neergezet als 'abnormaal' en niet binnen de Westerse norm passend. Het Oosten zou zich daardoor aan moeten passen aan de Westerse eetgewoonten en zouden daardoor mee moeten gaan met de machine van de moderniteit.

De Chinese bevolking wordt naast primitief tevens gezien als 'barbaars'. Toen de Britse krant *The Sun* een artikel plaatste over de verkoop van geroosterde hond op Chinese wet markets (Knox, 2020) werden opmerkingen als. *"Totally barbaric in this day and age :(((("* vi geplaatst. De Chinese eetgewoonten worden hierbij niet alleen gezien als anders van de Westerse eetgewoonte, maar het wordt daarnaast ook gezien als 'barbaars' en niet van deze tijd, wat terug refereert naar China die volgens hen een primitieve samenleving schijnt te zijn. Door de massa media die aandacht besteed aan dit soort onderwerpen ontstaat er een vervormd beeld van bepaalde culturen. Hierdoor kunnen deze stereotyperingen die voortkomen uit dit vervormde beeld, zoals de bevolking van China die primitief en barbaar is, ontstaan en destructief zijn. Dit soort beelden worden gezien als de standaard norm terwijl het niet in overeenstemming met de werkelijkheid is (Nguyen-Phuong-Mai, 2015). Met deze stereotypering van het Oosten als barbaars en primitief wordt opnieuw een wij versus zij dichotomie beschreven waarin het Westen zichzelf als de 'beschaafde zelf' boven het Oosten als de 'primitieve zelf' plaatst (Pizarro et al., 2020).

Een andere vorm van deze stereotypering die naar voren komt is die van het wegzetten van Aziaten als 'abnormaal'. Zij worden door westerlingen niet beschouwd als 'normale' mensen door bijvoorbeeld hun andere eetgewoonten. Zo publiceerde de Telegraaf op 11 februari 2020 een artikel met de kop *'Ondanks de uitbraak van het dodelijke coronavirus, blijft*

vleermuizenvlees mateloos populair in grote delen van Azië (Onze Redactie, 2020). Hier werd met de volgende opmerking op gereageerd:

“Zij niet normaal bah bah eten alles wat loopt, kruipt en vliegt”^{vii}

Op deze manier worden Aziaten niet alleen weggezet als ‘abnormaal’, maar wordt aangegeven dat volgens westerlingen Azië een ‘achterlijke’ bevolking heeft en Azië daarmee gezien kan worden als een primitieve wereld in tegenstelling tot het Westen als een beschaafde wereld. Hier komt dan ook opnieuw een wij versus zij dichotomie naar voren (Pizarro et al., 2020). Daarnaast worden hier opnieuw de Aziatische eetgewoonten aan de kaart gesteld, waarmee zij in deze wij versus zij dichotomie worden neergezet als de ander. Deze vorm van de ander is te wijten aan de universele moderne gedachten in het Westen. Dit komt doordat kolonialisme nog steeds springlevend is in deze tijd van globalisering. Groepen die afwijken van de Westerse gewoonten vallen al snel onder categorieën als barbaars en primitief doordat zij niet passen binnen de Westerse globale ontwerpen van modernisering (Mignolo, 2002). Hierdoor vallen ook de Aziatische eetgewoonten buiten de Westerse normen, doordat het niet in lijn is met de moderniseringsgedachten van het Westen. In dit geval worden Aziaten dus weggezet als de ander, doordat zij andere eetgewoonten dan het Westen hebben. ‘In een opmerking onder het artikel van de Trouw met de kop *‘De aanpak van corona in Azië en Australië is veel effectiever, maar westerse leiders doen er smalen over, schrijft Naomi O’Leary, Europees verslaggever bij The Irish Times’* (O’Leary, 2020) wordt hier op de volgende manier op in gegaan:

“Zijn de Aziaten dan ook te koppig om te leren van Westerse eetgewoonten”^{viii}

Hierbij wordt het Westerse idee van wat ‘normale’ eetgewoonten zijn extra aangedikt als de universele norm waar de rest van de wereld, in dit geval voornamelijk Azië, ook aan zou moeten voldoen. Azië wordt hierbij gezien als de ander die zich aan moet passen naar de Westerse eetgewoonten en daarbij het Westerse beeld wat volgens hen universeel wordt geacht. De oorzaak van het coronavirus kan namelijk door velen gezocht worden in het eten van vleermuizen in China. Echter wordt het eten van exotische dieren uitgetrokken over heel Azië in plaats van alleen China. Dit uittrekken van het eten van exotische dieren in Azië wordt extra versterkt door de massa media en sociale media. Door deze platforms worden stereotyperingen namelijk extra aangedikt en regelmatig gebaseerd op maar halve waarheden (Nguyen-Phoung-Mai, 2015). Door het aandikken van deze stereotyperingen

wordt niet alleen China gezien als het gele gevaar en daarmee als gevaar voor het Westen, maar valt heel Azië onder deze stereotypingen over eetgewoonten. Volgens het Westen moet heel Azië zich daardoor aanpassen naar de Westerse eetgewoonten waardoor ze zichzelf gaan zien als de 'witte held' die Azië redt van hun eigen eetgewoonten. Vanuit het Westen wordt het eten van vleermuizen en andere exotische dieren namelijk gezien als een gevaar voor de volksgezondheid en moet Azië daardoor gered worden van hun eigen eetgewoonten en zich aanpassen aan de Westerse eetgewoonten.

Deze stereotypingen rondom eetgewoonten zijn niet aanwezig in 'The Insidious Dr. Fu-Manchu', waardoor geen duidelijk beeld kan worden gevormd of deze stereotypingen rondom de 'bizarre oriëntale culturen' uit de tijd van het oriëntalisme komen. Het is echter geen stereotypering die een resultaat is van de maatschappelijke problemen rondom het coronavirus en de mogelijkheid dat deze pandemie is veroorzaakt door het eten van vleermuizen zoals onderzoekers aangeven (NOS, 2021). Stereotypingen rondom het eten van exotische dieren in Aziatische landen zijn namelijk niet nieuw. Het idee van westerlingen dat Aziaten in verschillende gerechten hond gebruiken als ingrediënt bestaat al jaren. Zelfs in mijn eigen jeugd, begin 2000, werden er al door familieleden 'grapjes' gemaakt dat je geen Babi Pangang moest eten vanwege het hondenvlees dat erin verwerkt zit. Het coronavirus speelt daardoor een grote rol bij het reproduceren van bepaalde stereotypingen, zoals eetgewoonten, maar is niet de oorzaak van het ontstaan van deze stereotypingen. Het Westen ziet hun eigen eetgewoonten daardoor als superieur over die van het Oosten, dit toont de aanhoudende machtsongelijkheid tussen het Westen en het Oosten aan. Doordat deze gedomineerde culturele anderen worden gestereotypeerd door vluchtige aannames die de massa media en sociale media veroorzaken blijven deze stereotypingen ondersteund worden. Hierdoor blijven historische discoursen gereproduceerd worden en blijven ze in stand (Rovisco, 2010). Een andere stereotypering die ook gereproduceerd is door de coronacrisis is die van het overdragen en het ontstaan van ziekten. Het volgende hoofdstuk zal hier verder op ingaan.

4.3 Stereotypingen rondom het ontstaan en verspreiden van ziekten

Sinds het begin van de corona pandemie wordt de schuld van het ontstaan van het virus vooral bij Oost-Aziaten en daarbij vooral bij de Chinese bevolking gelegd. Zij worden hierbij neergezet als de zondebok en de oorzaak van dit maatschappelijk probleem. Het COVID-19 virus werd zelfs omgedoopt tot het 'Chinese virus' (Wang et al., 2020). Ten tijde van het oriëntalisme rond de negentiende eeuw, was daarnaast de miasmatische theorie over de

verspreiding van ziekten populair. Epidemieën zouden daarbij veroorzaakt worden door slechte hygiënische omstandigheden die de lokale lucht bederven (Reny & Barreto, 2020). Vooral deze ideeën over slechte hygiëne in Aziatische landen zijn stereotyperingen die naar voren komen tijdens de coronacrisis uit de tijd van het oriëntalisme en in ‘The Insidious Dr. Fu-Manchu’. De focus wordt hierbij voornamelijk gelegd op hygiëne en ‘vieze praktijken’ van Oost-Aziaten die in het Westen worden gezien als primitief en anders (Pizarro et al., 2020). In ‘The Insidious Dr. Fu-Manchu’ wordt hier niet alleen op in gegaan door het benoemen van persoonlijke hygiëne met zinnen als “*yellow teeth*” (Rohmer, 1913, p. 275) en “*discolored teeth*” (Rohmer, 1913, p. 164), ook de hygiëne van de omgeving wordt erbij betrokken:

“We stood in a bare and very dirty room, which could only claim kinship with a civilized shaving-saloon by virtue of the grimy towel thrown across the back of the solitary chair.”

(Rohmer, 1913, p. 49)

Een scheersalon van een Chinese man wordt hierin neergezet en omschreven als smerig waardoor deze haast niet te vergelijken is met hoe een scheersalon in de beschaafde wereld eruit hoort te zien. Hierbij wordt niet alleen deze Chinese man, maar het hele Chinese volk neergezet als een primitief volk dat niet hoort tot de beschaafde, Westerse, wereld vanwege hun onhygiënische praktijken. Dit is een van de typische stereotyperingen en vooroordelen die het Westen heeft om een onderscheid te maken tussen de Westerse en de zogenaamde primitieve culturen op gebied van de schoon/vuil en zuiver/onzuiver opvattingen. Dit komt doordat het Westen reinheid/vuilheid alleen in verband ziet met hygiënische overwegingen, en niet verbonden ziet met culturele en religieus symbolische redenen. Dit terwijl mensen in Westerse landen van de Middeleeuwen tot aan de achttiende en negentiende eeuw niet deden aan zichzelf wassen. Dit juist in tegenstelling tot landen als China en Japan die gewend waren aan het regelmatig baden in water en westerlingen vies vonden en vonden stinken (Speltini & Passini, 2014). Echter zijn zij diegene die nu worden gezien als vies door de Westerse hygiënische normen en stereotyperingen. Hierdoor wordt in het geval van China heel China gezien als onrein, door Westerse normen en wat volgens hen gezien wordt als ‘schoon’. Door Rohmer wordt niet alleen de leef- en werkruimte van het Chinese volk gezien als onhygiënisch, maar de gehele omgeving waar zij zich gevestigd hebben in het Westen wordt als anders van de Westerse wereld gezien. Hij omschrijft dit door het Aziatische deel van Londen te vergelijken met het Westerse deel:

“In the short space of the drive we had passed from the bright world of the West into the dubious underworld of the East.” (Rohmer, 1913, p. 207)

De Westerse kant van Londen wordt hierin neergezet als een heldere wereld met een positieve ondertoon. Het tegenovergestelde is waar voor het Oosterse deel, en daarmee het Aziatische deel van Londen, die wordt omschreven als een donkere, grimmige en dubieuze onderwereld. Er wordt een duidelijke wij versus zij dichotomie hierin opgemaakt door het Westerse deel van Londen in een positief daglicht neer te zetten. Hierdoor wordt het gehele Westen neergezet als beter en daarmee superieur. Het Oosten daarentegen wordt in een negatiever daglicht gezet en op deze manier inferieur aan het Westen gesteld. De ander in dit geval zijn opnieuw de mensen van Aziatische afkomst en vallen hierbij onder een simplistische en negatieve categorisering (Spoonley, 2019).

Hygiëne wordt daarnaast in ‘The Insidious Dr. Fu Manchu’ niet alleen belicht met het oog op slechte hygiënische omstandigheden, maar door deze slechte hygiëne en sanitaire voorzieningen zouden Chinese immigranten ziekten verspreiden en op deze manier een gevaar vormen voor de gezondheid van mensen in de Westerse wereld (Reny & Barreto, 2020). Sax Rohmer speelt daarbij zelf ook in op de verspreiding van ziekten door Chinese immigranten, met beschrijvingen als het volgende:

“I knew that the enormous wealth of the political group backing Dr. Fu-Manchu rendered him a menace to Europe and to America greater than that of the plague.” (Rohmer, 1913, p. 129)

Hierin wordt niet alleen Dr. Fu Manchu maar het gehele Chinese volk niet alleen opnieuw weggezet als het gele gevaar en daarmee als een gevaar voor de levensomstandigheden van de Westerse wereld, maar worden zij neergezet als een van de redenen voor het verspreiden van de plaag. Op deze manier wordt het verspreiden van ziekten door Chinese immigranten een stereotypering, en is het een van de redenen dat Chinese immigranten worden gezien als het gele gevaar. Zij worden namelijk gezien als een bedreiging voor de volksgezondheid van de Westerse wereld door het verspreiden van ziekten, deze dreiging zorgt ervoor dat er bepaalde stereotyperingen ontstaan, zoals de stereotypering van Aziaten als het gele gevaar en als de verspreiders van ziekten (Stephan & Stephan, 1996).

Deze dominante discours van Oost-Aziatische immigranten als de dragers en verspreiders van ziekten is vanuit het oriëntalisme gereproduceerd in de tijd van de coronacrisis (Foucault

& Hurley, 1990). Door de coronacrisis als een maatschappelijk probleem in de huidige samenleving komt deze stereotypering weer tot leven op verschillende gebieden. Het begint al bij de media die de oorsprong van het coronavirus bij de Chinese bevolking legt en bij de Chinese stad Wuhan (Wang, et al., 2020). Doordat het door de massamedia en sociale media extra werd uitgelicht dat het coronavirus zijn oorsprong vindt in China wordt het publiek die deze informatie leest of bekijkt verleid tot vluchtige aannames, zoals Chinezen als de dragers van het coronavirus. Dit komt ook naar boven uit opmerkingen die geplaatst werden onder het artikel van het NOS Nieuws die aan het begin van de coronacrisis een artikel plaatste met het volgende bericht: *“Ik ben Chinees, maar ik ben geen virus.’ Op sociale media delen steeds meer mensen met een Aziatisch uiterlijk hun ervaringen met discriminerende opmerkingen vanwege het coronavirus. (NOS, 2020)”* waaronder werd gereageerd met de volgende opmerking:

“Is niet om te discrimineren maar loop een Chinees of iets toch liever snel voorbij met een bocht dan normaal miss stom maar wil niet ziek worden”^{ix}

Met deze opmerking kan aangegeven worden hoe de Chinese bevolking ‘of iets’ wordt bestempeld als de dragers van ziekten. Mensen hebben een ‘fear of touching’ ontwikkeld, waarbij ze mensen die worden gezien als de dragers van het coronavirus liever uit de weg gaan. Niet alleen deze ‘fear of touching’ speelt een rol, maar ook een concept dat Gloria Wekker (2016, pp. 17-19) het ‘witte onschuld noemt’. Een fenomeen dat niet alleen dominant is in Nederland, maar over de hele wereld is dat van ‘onschuld’ en dan voornamelijk vanuit witte mensen. Het omvat het ‘niet weten’ en het ‘niet willen weten’. Witte Nederlanders willen het racisme dat in Nederland aanwezig is niet begrijpen, hierdoor kunnen zij optimaal profiteren van de raciale hiërarchieën. Doordat witte westerlingen en zoals in deze opmerking witte Nederlanders niets willen weten over het racisme dat omgaat binnen Nederland, kunnen dit soort opmerkingen gemaakt worden. Nederland pretendeert namelijk een tolerante samenleving te zijn, ontkent daarmee rassendiscriminatie, maar tegelijkertijd worden er dit soort stereotyperende opmerkingen op Facebook geplaatst waarmee vreemdelingenhaat aangewakkerd wordt.

Door het ontstaan van het virus in China wordt het hele Chinese volk als gevaar gezien. De dragers van het coronavirus worden in dit geval gezien als de Chinese bevolking ‘of iets’, waarbij de ‘of iets’ erop duidt dat Oost-Aziaten worden gehomogeniseerd onder ‘Chinees’ en westerlingen vrijwel geen onderscheid maken tussen Aziatische etniciteiten (Chan, & Mont

Strabucchi, 2020). Op deze manier wordt iedere persoon met een Aziatisch uiterlijk gezien als Chinees en daarmee als drager van het coronavirus. Niet alleen de Chinese bevolking, maar iedereen van Aziatische afkomst in het Westen wordt hierdoor gezien als een dreiging voor de samenleving, doordat zij worden gestereotypeerd als de dragers van het coronavirus en daarmee als de dragers van ziekten (Stephan & Stephan, 1996). Mensen van Aziatische afkomst zorgen volgens het Westen een dreiging voor hen vanwege het dragen van het coronavirus, wanneer dit gebeurt komen er ook stereotypingen rondom de onzuiverheid van de dreigende cultuur naar boven (Speltini & Passini, 2014). Deze gevoelens van dreiging zorgen voor een negatieve reactie op buitenlanders, zoals de stereotypingen die in de vorige Facebook opmerking werd benoemd.

Er heerst niet alleen de stereotypering van Chinezen als de dragers van ziekten, maar ook het idee dat er geregeld ziekten ontstaan in China. The Washington Times zwengelt deze stereotypering aan via een artikel met de naam "*China flu, part 2?*" (Morton, 2020) als reactie op het ontstaan van het coronavirus. Een opmerking die iemand plaatst als reactie op dit artikel is het volgende:

"Always some disease from them every year, like clockwork" ^x

Het Chinese volk wordt hierin beschuldigd van het creëren van een nieuwe ziekte elk jaar. Zo worden zij niet alleen gezien als de dragers van ziekten, maar worden zij daarnaast neergezet als de veroorzaker van niet alleen het coronavirus maar ook van andere ziekten. Dit komt ook naar boven in 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' waarin de oorzaak van de verspreiding van de pest wordt neergelegd bij de Chinese bevolking, zoals eerder vermeld. Zoals Pizarro et al. (2020) al aangeven in hun artikel dient het opduiken van het coronavirus als bewijs voor de onhygiënische en culinaire gewoonten van Chinezen. Een groot deel van de opmerkingen gaan dan ook over de hygiënische omstandigheden en het eten van exotische dieren door de Chinese bevolking, maar ook andere Aziatische landen die als oorzaak kunnen worden gezien voor het ontstaan van ziekten.

Het eten van deze exotische dieren wordt dan ook regelmatig gekoppeld aan hygiëne. In de tijd van de miasmatische theorieën over de verspreiding van ziekten was het idee dat slechte hygiëne de lokale lucht zou bederven populair. Chinese immigranten werden vanwege de stereotypingen rondom hygiëne en eetgewoonten daardoor vaak aangewezen als de belangrijkste bron van vervuiling in Amerikaanse steden en werden daarmee de zondebok

voor maatschappelijke problemen (Reny & Barreto, 2020). Het idee dat de hygiënische omstandigheden in Aziatische landen slecht is, zoals in China, komt tevens naar voren in de geanalyseerde Facebook opmerkingen. Onder het eerdergenoemde bericht van het NOS Nieuws van 31 januari 2020 over 'Ik ben Chinees, maar geen virus' (NOS, 2020) wordt de volgende opmerking geplaatst:

“Chinezen lopen altijd met mondkapjes hier in Nederland of waar dan ook. Terwijl China echt vervuild is en ze eten ook echt letterlijk alles snap ik even niet!”^{xi}

Er wordt hierbij al de stereotypering neergelegd dat China een vervuild land is, binnen deze opmerkingen wordt dan ook een link gelegd tussen het eten van exotische dieren zoals vleermuizen en de hygiëne in een land die zorgen voor het ontstaan van ziekten zoals COVID-19. Er worden zo niet alleen Aziatische stereotypingen naar voren gebracht zoals het eten van vleermuizen, honden en katten, maar ook de stereotypering van Aziaten als het gele gevaar. Er wordt een scheiding gemaakt tussen het 'veilige' Westen en het 'gevaarlijke' Oosten waar ziekten ontstaan door slechte hygiëne in combinatie met voor het Westen rare eetgewoonten. Hierbij is een ander gevaar uit het Oosten die van de verspreiding van het coronavirus. Zij vormen een bedreiging voor het welzijn van de Westerse samenleving en worden daardoor als gevaar gezien, in dit geval zelfs als 'geel' gevaar voor het Westen (Li & Nicholson, 2020). Hierbij wordt een duidelijke grens gesteld tussen het Westen het Oosten, dit stellen van grenzen brengt gevaren met zich mee zoals het veroorzaken van barrières tussen culturen dat kan leiden tussen polarisatie. Hierdoor wordt de onwetendheid van het Westen vergeven in plaats van kennis over het Oosten mogelijk te maken (Rovisco, 2010).

4.4 Oriëntalisme en stereotypingen

Verschillende stereotypingen uit de tijd van het oriëntalisme worden gereproduceerd ten tijde van de coronacrisis met behulp van sociale mediapagina's zoals Facebook. 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' geeft een beeld van welke stereotypingen er voornamelijk zijn ontstaan tijdens het oriëntalisme. Een groot deel van deze stereotypering waren gericht op Azië als een gevaar voor de Westerse samenleving. Hierbij kan gedacht worden aan Aziaten als het 'gele gevaar', primitief en de ander in vergelijking met de Westerse norm.

Deze stereotypingen worden ten tijde van de coronacrisis opnieuw aangehaald, maar ditmaal gekoppeld aan andere stereotypingen die meer gericht zijn op ziekten en de bizarre oriëntale culturen van Aziaten. De Aziatische eetgewoonten komen in 'The Insidious

Dr. Fu-Manchu' niet naar voren en ook ziekten worden vrijwel niet aan bod gebracht door Rohmer, op een korte opmerking over de verspreiding van de Plag na. Hetgeen wat wel in 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' aan het licht wordt gebracht en wat tevens ten tijde van de coronacrisis naar voren komt is de slechte hygiëne van Aziaten.

Al deze stereotyperingen op het gebied van bizarre oriëntale culturen en het verspreiden van ziekten wordt gekoppeld aan de stereotyperingen van Aziaten als een gevaar voor het Westen. Daarnaast vallen deze stereotyperingen onder het beeld van Azië als het primitieve zelf ten opzichte van het beschaafde Westen. Hoewel het coronavirus in China is begonnen zien mensen geheel Oost-Azië als een gevaar voor het Westen, doordat alle Oost-Aziaten worden gehomogeniseerd onder Chinees. Hierdoor wordt geheel Oost-Azië door veel westerlingen gegeneraliseerd als één cultuur, waardoor stereotyperende eetgewoonten zoals het eten van honden en katten gegeneraliseerd wordt naar alle Oost-Aziaten.

Door deze stereotyperingen blijft de culturele grens tussen 'wij' in het Westen en 'zij' in het Oosten bestaan. De Westerse normen worden beschouwd als het normaal en daarmee universeel, terwijl Oosterse en in dit geval Aziatische gewoonten worden gezien als 'abnormaal' en 'bijzonder' waardoor zij worden neergezet als de ander. Hierdoor worden Aziatische mensen al beoordeeld op basis van deze stereotyperingen voordat iemand ze kent, dit blijkt ook uit een van de eerdergenoemde Facebook opmerkingen waarbij iemand in het Westen iemand van Aziatische afkomst vermeed vanwege de stereotypering dat zij dragers zijn van ziekten en daarmee drager zijn van het coronavirus. Om een einde te brengen aan deze dominante stereotyperende discoursen is eerst een verandering van het discours zelf nodig door een bekritiserend discours die tegen het stereotyperende discours in gaat (Wodak & Reisigl, 2005). Daarnaast is een verandering van instituties, media, regels, routines, etc. nodig om op deze manier een nieuw dominant discourse zonder stereotyperingen te vormen (Foucault & Hurley, 1990).

5. Conclusies

In dit hoofdstuk worden de conclusie, discussiepunten, aanbevelingen en een kritische reflectie besproken. In de conclusie zelf zal antwoord gegeven worden op de hoofd- en deelvragen die zijn opgesteld in hoofdstuk 1. Deze conclusie zal gevolgd worden door discussiepunten die naar boven zijn gekomen tijdens het onderzoek en zullen worden opgevolgd door mogelijkheden voor vervolgonderzoek. Hierna volg nog een kritische zelfreflectie over het verloop van dit onderzoek.

5.1 Conclusie

In dit onderzoek is gekeken in hoeverre het oriëntalisme een rol heeft gespeeld op Oost-Aziatische stereotyperingen in teksten uit het begin van de twintigste eeuw en naar stereotyperende beelden van Oost-Aziaten op Facebook ten tijde van de coronacrisis. Er werd hierbij gekeken naar wat precies wordt gezien als Oost-Azië vanuit het Westen, wat voor stereotyperende beelden van Oost-Aziaten er waren ten tijde van het oriëntalisme, wat voor stereotyperingen er naar boven komen ten tijde van de coronacrisis en in hoeverre deze stereotyperingen ten tijde van het oriëntalisme en ten tijde van de coronacrisis overeenkomen. Om deze hoofd- en deelvragen te kunnen beantwoorden is gebruik gemaakt van een tekstuele analyse van een boek net na het oriëntalisme, 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' en van tweehonderd opmerkingen op Facebook onder artikelen van Westerse nieuwspagina's. Beide zijn geanalyseerd vanuit het idee van 'contrapuntal reading' om de onderliggende stereotyperingen eruit te kunnen halen.

Om naar de stereotyperende beelden van Oost-Aziaten te kijken is het van belang om een duidelijke afbakening te hebben van wat vanuit het Westen gezien wordt als Oost-Azië, want wat is nu eigenlijk Oost-Azië? Zoals in het theoretisch kader al omschreven werd is op geografisch gebied geen duidelijke afbakening van Oost-Azië, hoewel de meeste sites en atlassen het houden op China, Japan, Noord-Korea, Zuid-Korea, Mongolië en Taiwan breiden verschillende Westerse websites Oost-Azië uit met andere Aziatische landen. Ditzelfde onheldere beeld over wat nu precies gedefinieerd wordt als Oost-Azië vanuit het Westen komt terug in de geanalyseerde data.

Deze onduidelijke afbakening van niet alleen Oost-Azië, maar geheel Azië begint al in het oriëntalisme. In 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' wordt geen duidelijk onderscheidt gemaakt tussen verschillende Oost-Aziatische etniciteiten en landen. De voornaamste omschrijving

van iemand van Aziatische afkomst in dit boek wordt gebaseerd op de huidskleur, waardoor niet alleen mensen van Chinese afkomst, maar iedereen met een Aziatisch uiterlijk in 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' wordt omschreven als 'geel'. Alle Chinese karakters in dit boek worden daardoor door Rohmer benoemd als iemand van het 'gele ras'. Hiermee worden zij omschreven als een 'ras' in plaats van een 'etniciteit'.

Hetzelfde gebeurt opnieuw ten tijde van de coronacrisis, dit komt dan ook naar voren in de Facebook opmerkingen. Hierin wordt de fout gemaakt tussen het Aziatische volk, terwijl de definitie van volk gebaseerd op is de culturele basis van een groep, net zoals etniciteit. Op basis van deze resultaten is er vanuit het Westen geen duidelijk beeld van een geografische dan wel mentale afbakening van Oost-Azië. Deze was net na het oriëntalisme al onduidelijk en is ten tijde van de coronacrisis nog steeds onduidelijk. Dit is deels te wijten aan het feit dat de stereotypering van 'alle Aziaten lijken op elkaar' ervoor zorgt dat alle Aziaten volgens westerlingen dezelfde etniciteit, cultuur en afkomst hebben. Hierdoor wordt een groot deel van de mensen van Aziatische afkomst ten tijde van de coronacrisis gezien als 'Chinees' en heeft daardoor te maken met de stereotypingen die vanuit het Westen op het Oosten wordt gelegd.

Het grotendeel van deze stereotypingen vallen onder de categorieën van 'bizarre oriëntale culturen' en 'ziekten', zoals de eetgewoonten, hygiëne en het overdragen en veroorzaken van ziekten. Deze stereotypingen vallen allemaal samen onder de voornaamste stereotypingen van Oost-Aziaten uit de tijd van het oriëntalisme. Het betreft hier dan de stereotypingen van het Oosten als het gele gevaar en daarmee als gevaar voor het Westen, maar ook de superioriteit van het Westen over het Oosten en daarmee het Oosten als de primitieve wereld en het Westen als de beschaafde wereld. Doordat het Westen zichzelf als superieur gaat zien over het Oosten, worden hun normen en idealen gezien als 'normaal' en zo ook als 'universeel'. Dit komt doordat Europa verschillende malen in het centrum van de wereldgeschiedenis is geplaatst waardoor deze normen universeel geaccepteerd werden. Er ontstaan op deze manier normen van Westerse ideeën en gewoonten als 'normaal', waardoor gebruiken en praktijken in Azië door westerlingen gezien worden als anders en bijzonder. Door deze duidelijke scheiding tussen culturen ontstaat er een wij versus zij dichotomie tussen het Westen en het Oosten die naar voren komt in verschillende stereotypingen.

De stereotyperingen die dan ook voornamelijk ten tijde van het oriëntalisme opkwamen en vooral naar voren komen in 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' zijn gebaseerd op het uiterlijk, zoals het benoemen van lichaamsdelen als 'geel' of als het vergelijken van menselijke ledematen of houdingen met die van dieren. Met het benoemen van Aziaten als het 'gele ras' komt ook de stereotypering van Aziaten als het 'gele gevaar' en daarmee als een gevaar voor de Westerse samenleving vanuit het Oosten. De hoofdpersonen in 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' worden dan ook omschreven als 'de witte helden' die het Westen beschermen van Dr. Fu Manchu die wordt beschreven als de 'gele octopus' die het Westen in zijn greep heeft.

Deze stereotyperingen van Aziaten als het 'gele gevaar' en als gevaar voor de levensstandaarden van witte mensen in het Westen, waarbij verschillende wij versus zij dichotomieën zijn dan wel grotendeels ontstaan ten tijde van het oriëntalisme, maar komen tijdens de coronacrisis sterk terug op sociale media zoals Facebook. Deze stereotyperingen kunnen gezien worden als dominante discourses, maar er is nooit maar één dominante discourse. Dit blijkt wel uit de stereotyperingen die verder nog naar boven komen ten tijde van de coronacrisis. Onder de stereotyperingen van het 'gele gevaar' en verschillende wij versus zij dichotomieën vallen verschillende nog specifiekere stereotyperingen die meer ingaan op Oost-Aziatische culturen, gebruiken en praktijken.

Ten eerste de Oost-Aziatische culturen die door het Westen worden beschouwd als 'bizarre oriëntale culturen'. Een van de weinige stereotyperingen waar 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' op dit gebied op ingaat is die over voor het Westen vreemde praktijken, zoals het doden van kinderen door schorpioenen. Rohmer gaat hier nog dieper op in door deze praktijken te generaliseren naar het gehele Chinese volk, waardoor de hele Chinese bevolking wordt neergezet als slecht. Voor de rest gaat dit boek echter weinig in op de 'bizarre oriëntale culturen', iets wat ten tijde van de coronacrisis wel sterk naar voren komt. Dit is voornamelijk op het gebied van stereotyperingen op basis van Oost-Aziatische eetgewoonten.

Doordat de oorsprong van het COVID-19 virus door onderzoekers al snel volgend door de massa media en sociale media platforms gelegd werd bij het eten van vleermuizen worden sinds het begin van de coronacrisis stereotyperingen rondom eten en eetgewoonten in Oost-Aziatische landen naar boven gebracht. Uit de Facebook opmerkingen blijkt dat verschillende westerlingen Oost-Aziatische eetgewoonten beschouwen als 'bizar', 'raar' en 'barbaars'. De stereotypering die hierbij vormt is dat niet alleen Chinezen, maar alle Aziaten

'bizare' eetgewoonten hebben zoals het eten van exotische dieren als vleermuizen, honden en katten. Doordat het coronavirus mogelijk is ontstaan door het eten van deze dieren ontstaat er angst vanuit het Westen voor deze eetgewoonten, waardoor niet alleen Chinezen maar iedereen van Aziatische afkomst gezien wordt als het 'gele gevaar'.

Deze eetgewoonten die door het Westen worden beschouwd als 'raar', zorgen voor een duidelijke weergave van de culturele grens tussen 'wij' en 'zij' op basis van eetgewoonten. De eetgewoonten in het Oosten zijn namelijk niet alleen anders dan de eetgewoonten in het Westen, maar de Oosterse eetgewoonten zijn volgens het Westen ook anders en 'primitief' door de barbaarse ondertonen die het eten van exotische dieren zou hebben, dit in vergelijking met de Westerse, 'beschaafde' eetgewoonten. Azië wordt hierdoor gezien als de ander en zou zich aan moeten passen aan de Westerse eetgewoonten om op deze manier te voldoen aan de volgens het Westen universele maatlat van wat wordt beschouwd als 'normaal'. Daarnaast zou het aanpassen aan de Westerse eetgewoonten zorgen voor een minder groot risico voor de volksgezondheid.

Deze stereotyperingen op basis van eetgewoonten komen vrijwel niet aan bod in 'The Insidious Dr. Fu-Manchu'. Een andere stereotypering die veel naar voren komt ten tijde van de coronacrisis, maar weinig in 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' is de stereotypering over het verspreiden en veroorzaken van ziekten. 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' gaat hier maar kort op in, door een korte benoeming van het verspreiden van de Plag door Chinese immigranten. De stereotyperingen rondom ziekten zijn echter door de coronacrisis wel degelijk aanwezig, dit is ook naar voren gekomen in de geanalyseerde Facebookdata. Hetgeen wat echter regelmatig gekoppeld wordt aan ziekten is de hygiëne. Op deze hygiëne gaat Sax Rohmer wel meer op in.

In 'The Insidious Dr. Fu-Manchu' wordt namelijk ingegaan op de persoonlijke hygiëne van Aziaten, door bijvoorbeeld het veelvoudig benoemen van '*yellow teeth*' en '*discolored teeth*'. Daarnaast wordt niet alleen de persoonlijke hygiëne aangekaart door Rohmer, maar ook de hygiëne van de omgeving waarin zij leven. Zo wordt een scheersalon van een Chinese man beschreven als vies en wordt het Oosterse deel van London omschreven als een grimmige, donkere onderwereld. Op deze manier wordt er een duidelijke scheiding gemaakt tussen de beschaafde, schone manier van leven in het Westen en de primitieve, onhygiënisch manier van leven in het Oosten. Dit is ook grotendeels te danken aan de opvattingen in het Westen

over reinheid en vuilheid die alleen in verband worden gebracht met hygiënische overwegingen en waarbij de culturele en religieus symbolische redenen worden weggelaten.

Deze hygiënische omstandigheden zijn een van de stereotyperingen die regelmatig naar voren komen in de Facebook opmerkingen ten tijde van de coronacrisis. Een andere stereotypering die hieraan gekoppeld wordt is die van het dragen en verspreiden van ziekten door Oost-Aziaten, zoals al eerder vermeld. Slechte hygiënische omstandigheden zouden namelijk een gevaar kunnen vormen voor de levensomstandigheden, en in dit geval als een gevaar voor de Westerse levensomstandigheden van de witte mens. Oost-Aziaten worden hierdoor gezien als de dragers en verspreiders van het coronavirus, waardoor zij opnieuw bestempeld worden als het ‘gele gevaar’ die een gevaar vormen voor het Westen vanwege de dreiging voor de Westerse volksgezondheid. Zij worden namelijk gezien als de oorzaak van het ontstaan van het coronavirus, door de voor het Westen onhygiënische en ‘rare’ culinaire gewoonten in Oost-Aziatische landen.

Het doel van dit onderzoek was dan ook om te onderzoeken in hoeverre het oriëntalisme een rol heeft gespeeld in de stereotyperende beelden van Oost-Aziaten op sociale media ten tijde van de coronacrisis. Uit deze resultaten rondom stereotyperingen is gebleken dat verschillende stereotyperingen al sinds het oriëntalisme bestaan en ten tijde van maatschappelijke problemen zoals de coronacrisis opnieuw opkomen. Hierbij worden mensen van Aziatische afkomst gebruikt als de zondebok Voornamelijk de stereotypering rondom Aziaten als het ‘gele gevaar’ en als gevaar voor het Westen is een veel terugkomende stereotypering, die ten tijde van het oriëntalisme als ook tijdens de coronacrisis mensen van Aziatische afkomst een negatieve categorisatie heeft gegeven. Daarnaast zijn er ook stereotyperingen die ten tijde van de coronacrisis meer opduiken dan tijdens het oriëntalisme. Hierbij gaat het voornamelijk om de stereotyperingen rondom de ‘bizarre oriëntale culturen’, de eetgewoonten en de hygiëne. Dit is waarschijnlijk te koppelen aan het feit dat de oorsprong volgens onderzoekers te vinden is bij het eten van vleermuizen in China.

Het verspreiden en reproduceren van deze stereotyperingen over Oost-Aziaten is dus geen nieuw fenomeen. Tijdens het oriëntalisme gebeurde dit voornamelijk via boeken en kranten, aangezien dit een van de weinige informatiebronnen die mensen op dat moment hadden. Ten tijde van de coronacrisis reproduceert informatie zich niet alleen via boeken, maar ook veel meer via sociale media zoals Facebook. Boeken zijn daardoor niet vervangen als

informatiebron, maar het aantal media waarmee informatie via verzameld en gereproduceerd kan worden is wel verandert.

De massa media en sociale media kunnen hierbij zelfs worden aangewezen als een van de veroorzakers voor het reproduceren en ontstaan van stereotypingen. Doordat zij stereotypingen extra aandikken en baseren op halve waarheden die door het publiek wordt gelezen of bekeken is er een grotere kans op vluchtige aannames door hen, dit komt doordat er meer aandacht wordt besteed aan een bepaald onderwerp zoals de coronacrisis. Door deze extra aandacht aan een onderwerp is er een consistente informatie over een stereotypering, waardoor deze makkelijker gereproduceerd of veranderd kan worden. Deze stereotypingen kunnen daardoor zorgen voor een verkeerd beeld van de werkelijkheid. Het Oosten wordt daardoor door veel westerlingen anders gezien dan het werkelijk is, deze stereotypingen worden door hen namelijk gezien als de standaard norm in geheel Oost-Azië waarbij geen onderscheid wordt gemaakt tussen culturen en landen. Dit blijkt uit de resultaten van dit onderzoek, waarbij mensen via Facebook veel makkelijker eigen, en vaak westerse, denkbeelden en stereotypingen kunnen delen. Het makkelijker kunnen delen van deze stereotypingen zorgt ervoor dat het een dominante discourse in de samenleving wordt.

Om een einde te brengen aan deze stereotypingen waarin het Oosten altijd tegenover het Westen wordt geplaatst en wordt gezien als de ander, doordat zij niet voldoen aan het Westerse normaal die als universeel wordt beschouwd is een verandering van het discours zelf nodig. Deze verandering van het stereotyperende discours kan aangepakt worden door een bekritiserend discours. Daarnaast is een verandering van instituties, media, regels, routines etc. van belang om een nieuw dominant discourse zonder stereotypingen te vormen. Verschillende stereotypingen zoals het 'gele gevaar' en het Oosten als gevaar voor het Westen zijn namelijk al ontstaan tijdens het oriëntalisme en zijn na een paar eeuwen nog steeds een dominant discours in de samenleving. Het oriëntalisme heeft dus wel degelijk een rol gespeeld in de vorming stereotyperende beelden die ten tijde van de coronacrisis worden gebruikt in Facebook opmerkingen. Echter speelt de hedendaagse massamedia en sociale media ook een rol die zorgt voor het reproduceren van deze stereotypingen en het laten ontstaan van nieuwe stereotypingen. Het veranderen van instituties, media, regels en routines, en het laten ontstaan van kritische discourses kunnen ervoor zorgen dat stereotypingen die al ontstaan zijn ten tijde van het oriëntalisme geen dominante discourse meer vormen. Daarnaast kan het ervoor zorgen dat er ook geen

nieuwe stereotyperingen jegens Oost-Aziaten ontstaan, waardoor er meer mogelijkheden ontstaan om het Westerse 'normaal' minder universeel en niet de wereldwijde standaard norm te maken.

5.2 Discussie en aanbevelingen

Dit onderzoek heeft gezorgd voor verschillende op- en aanmerkingen die kunnen resulteren in verbeteringen voor vervolgonderzoek. Op basis van de resultaten en de geanalyseerde teksten zijn de conclusies tot op zekere hoogte te generaliseren. Met dit onderzoek is er een poging gedaan om te zien in hoeverre stereotyperingen uit het oriëntalisme terugkomen tijdens de coronacrisis. Dit is gebeurd op kleine schaal, door maar één boek net na het oriëntalisme te analyseren en coderen en maar tweehonderd Facebook opmerkingen te analyseren. Er is hierbij wel gebruik gemaakt van Facebook opmerkingen uit verschillende Westerse landen om op deze manier een beeld te creëren van stereotyperingen over Oost-Aziaten uit het Westen, maar de data blijft hierdoor wel beperkt. Daarnaast is er maar één boek geanalyseerd voor de stereotyperingen uit het oriëntalisme, waardoor ook deze data beperkt was. Voor vervolgonderzoeken is het dan ook aan te raden om uit beide tijden meer data te verzamelen om zo een beter beeld te kunnen scheppen van alle stereotyperingen van Oost-Aziaten die nu, in het jaar 2021, terugkomen om zo een beeld te kunnen scheppen van alle Oost-Aziatische stereotyperingen die over de tijd heen zijn gereproduceerd, veranderd of ontstaan.

Daarnaast waren de geanalyseerde Facebook opmerkingen reacties op geplaatste artikelen door nieuwspagina's. Ondanks dat er is gekeken naar rechtse, midden en linkse kranten in verschillende Westerse landen zijn er nog steeds een groot aantal mensen die deze berichten niet voorbij zien komen op hun Facebook tijdlijn. Een richting die een vervolgonderzoek in zou kunnen gaan zou hierbij gefocust kunnen worden op stereotyperingen in memes die jongeren delen op niet alleen Facebook, maar ook andere sociale media zoals Instagram en Twitter. Dit zou dan vergeleken kunnen worden met kunst die gemaakt is tijdens het oriëntalisme in plaats van het analyseren van boeken. Op deze manier zullen dan twee bronnen van data uit dezelfde media worden geanalyseerd.

Een andere optie voor een vervolgonderzoek zou zijn gebaseerd op het veranderen van het dominante discours. Dit onderzoek heeft een basis gelegd voor een zicht op terugkomende stereotyperingen uit het oriëntalisme. Een vervolgonderzoek zou zich hierbij kunnen focussen op het veranderen van de dominante stereotyperende discourses over Oost-

Aziaten. Hierbij kan gekeken worden in hoeverre media, routines, regels en instituties aangepast kunnen worden om deze stereotyperingen te verminderen.

De laatste optie voor eventueel vervolgonderzoek is gebaseerd op de samenleving na de coronacrisis. Een eerste manier van onderzoek doen voor dit onderzoek was het afnemen van interviews. Dit is echter door het gebruik van een tekstuele analyse en een sociale media analyse niet nodig geweest. Wel was het een toevoeging geweest aan dit onderzoek als er verschillende interviews waren afgenomen om een beeld te schetsen van hoe mensen van Oost-Aziatische afkomst de coronacrisis hebben ervaren en in hoeverre zij meer of minder te maken hebben gehad met stereotyperingen voor en tijdens de coronacrisis. Zonder de coronamaatregelen was het makkelijker geweest om ook echt interviews te plannen en af te nemen, hierdoor zou het een mooie aanvulling zijn voor eventueel vervolgonderzoek na de coronacrisis.

5.3 Reflectie

Terugkijkend op het schrijven van deze scriptie ben ik tevreden met het resultaat. Ondanks de coronacrisis die door de maatregelen zorgden voor het vele thuis zitten en daardoor veel momenten van twijfel en demotivatie is deze scriptie tot een goed einde gebracht. Het onderwerp van deze scriptie is een onderwerp waar ik al langere tijd veel interesse in heb gehad. Veel van de eerdere onderzoeken die ik binnen deze studie heb gedaan lagen geregeld buiten het veld waar mijn eigen interesse lag, de sociale geografie. Daardoor heb ik binnen mijn minor al verschillende vakken gevolgd op het gebied van gender, cultuur en diversiteit, en dan volgt nu mijn eigen scriptie die een duidelijke focus heeft binnen de sociale geografie.

Op sociale media en bij het lezen van boeken probeer ik al langere tijd mijn interesse binnen de sociale geografie op het gebied van stereotyperingen, racisme, ongelijkheden etc. te uiten en het schrijven van mijn eigen scriptie over stereotyperingen ten tijde van het oriëntalisme en de coronacrisis heeft hier een mooie aansluiting bij. Ondanks dat ik tevreden ben met eindresultaat van deze scriptie zijn er ook nog verschillende punten waar ik de volgende keer beter op kan letten. Zo was ik op het begin van plan om memes te verzamelen als data in plaats van Facebookopmerkingen echter waren deze moeilijk te vinden op sociale media, doordat veel Facebookgroepen die dit soort memes deelden privé waren. In vervolgonderzoeken is het daardoor belangrijk om eerst te kijken in hoeverre data hiervoor beschikbaar is voordat hiervoor gekozen wordt.

Daarnaast was het voor mij op het begin een hele uitdaging om mijn eigen mening te verwerken in de resultaten. Doordat ik het jarenlang in andere cursussen mezelf heb afgeleerd om mijn mening erin te verwerken was dit een extra uitdaging voor mij. Ik denk echter wel dat ik bij het schrijven van deze scriptie meer heb geleerd om minder theorie op theorie te beschrijven en om meer mijn eigen mening te laten doorlopen in de resultaten. Hopelijk is dit in de resultaten dan ook tot zijn recht gekomen.

6. Bibliografie

Banerjee, D., Kallivayalil, R., & Sathyanarayana Rao, T. (2020). The “othering” in pandemics: Prejudice and orientalism in COVID-19. *Indian Journal of Social Psychiatry*, 36(5), 102. https://doi.org/10.4103/ijsp.ijsp_261_20

Barber, T. (2015). Orientalism, Counter-Orientalism and Identity in Multicultural Britain. *Oriental Identities in Super-Diverse Britain*, 55–96. https://doi.org/10.1057/9781137275196_3

Bonjour, S., Rea, A., & Jacobs, D. (2011). *The Others in Europe: Legal and Social Categorization in Context*. (Etudes européennes). Bruxelles: Les Editions de l'Université de Bruxelles.

Chaffey, D. (2021, 19 maart). *Global social media statistics research summary*. Geraadpleegd op 24 maart 2021, van <https://www.smartinsights.com/social-media-marketing/social-media-strategy/new-global-social-media-research/>

Chan, C., & Mont Strabucchi, M. (2020). ‘Many-face orientalism: racism and xenophobia in a time of the novel coronavirus in Chile.’ *Asian Ethnicity*, 1-21. <https://doi.org/10.1080/14631369.2020.1795618>

Chow, A. R. (2020, 20 mei). *Violence Against Asian Americans Is on the Rise—But It’s Part of a Long History*. Geraadpleegd op 23 maart 2021, van <https://time.com/5834427/violence-against-asian-americans-history/>

Croucher, S. M., Nguyen, T., & Rahmani, D. (2020). Prejudice Toward Asian Americans in the Covid-19 Pandemic: The Effects of Social Media Use in the United States. *Frontiers in Communication*, 5, 1–12. <https://doi.org/10.3389/fcomm.2020.00039>

Dobson, K., & Knezevic, I. (2018). “Ain’t Nobody Got Time for That!”: Framing and Stereotyping in Legacy and Social Media. *Canadian Journal of Communication*, 43(3), 382–397. <https://doi.org/10.22230/cjc.2019v44n3a3378>

Encyclo.nl. (z.d.). *Volk - 10 definities - Encyclo*. Geraadpleegd op 17 mei 2021, van <https://www.encyclo.nl/begrip/volk>

Engerman, S. L. (1972). The Slave Trade and British Capital Formation in the Eighteenth Century: A Comment on the Williams Thesis. *Business History Review*, 46(4), 430–443. <https://doi.org/10.2307/3113341>

Ensie. (2021, 1 juni). *Cultuur | betekenis & definitie*. Geraadpleegd op 1 juni 2021, van <https://www.ensie.nl/betekenis/cultuur>

Foucault, M., & Hurley, R. (1990). *The History of Sexuality*. London, United Kingdom: Penguin.

Goldberg, D. T. (2009). Racial comparisons, relational racisms: some thoughts on method. *Ethnic and Racial Studies*, 32(7), 1271–1282. <https://doi.org/10.1080/01419870902999233>

Graafland, K. (2020, 2 april). Chinese miljoenenstad verbiedt het eten van honden en katten. *Algemeen Dagblad*. Geraadpleegd van https://www.ad.nl/buitenland/chinese-miljoenenstad-verbiedt-het-eten-van-honden-en-katten~a3b8a43b/?fbclid=IwAR1aTH9L1YbXI-QCJiYA-yh51WkPMQ57iIBRawCkLTboxOWQ_9j8jgYpyRY&referrer=https%3A%2F%2Ffacebook.com%2F

Hegelsom, S. (2018, 2 augustus). *Hoe werkt het algoritme van Facebook?* Geraadpleegd op 24 maart 2021, van <https://wearecodebreakers.com/hoe-werkt-het-algoritme-van-facebook/>

IMDb. (z.d.). *The Adventures of Dr. Fu Manchu (TV Series 1956–)*. Geraadpleegd op 4 mei 2021, van <https://www.imdb.com/title/tt0048838/>

Kawabata, M., & Tan. S. (2019). "Cultural Imperialism and the New 'Yellow Peril' in Western Classical Music" Study Day Report for Asian-European Music Research.' *Asian-European Journal of Music Research*, 4, 87-98. https://cdn-cms.f-static.com/uploads/1266233/normal_5dff210667377.pdf

Keskinen, S., Dís Skaptadóttir, U., & Toivanen, M. (2019). *Undoing Homogeneity in the Nordic Region: Migration, Difference and the Politics of Solidarity (Open Access)*.

Geraadpleegd van

https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/23203/9781138564275_text.pdf?sequence=1#page=15

Knox, P. (2020, 17 juni). Chinese wet markets sell roasted dog meat ahead of Yulin festival despite pooches finally getting. *The Sun*. Geraadpleegd van https://www.thesun.co.uk/news/11888503/chinese-wet-markets-roasted-dog-meat-yulin-festival-companion-status/?utm_campaign=sunmainfacebook&utm_medium=Social&utm_source=Facebook#EcHobox=1592413725

Koch, R., & Miles, S. (2020). Inviting the stranger in: Intimacy, digital technology and new geographies of encounter. *Progress in Human Geography*. <https://doi.org/10.1177/0309132520961881>

Krämer, H. M. (2008). “Not Befitting Our Divine Country”: Eating Meat in Japanese Discourses of Self and Other from the Seventeenth Century to the Present. *Food and Foodways*, 16(1), 33–62. <https://doi.org/10.1080/07409710701885135>

Lee, H., & Cho, Y. (2012). Introduction: Colonial Modernity and Beyond in East Asian Contexts. *Cultural Studies*, 26(5), 601–616. <https://doi.org/10.1080/09502386.2012.697702>

Leenaers, H., & Beukers, E. (2007). *Grote Bosatlas 53e editie (53ste editie)*. Groningen, Nederland: Noordhoff.

Li, Y., & Nicholson, H. L. (2021). When “model minorities” become “yellow peril”—Othering and the racialization of Asian Americans in the COVID-19 pandemic. *Sociology Compass*, 1–13. <https://doi.org/10.1111/soc4.12849>

Lyman, S. M. (2000). The “Yellow Peril” Mystique: Origins and Vicissitudes of a Racist Discourse. *International Journal of Politics, Culture, and Society*, 13(4), 683–747. Geraadpleegd van <https://www.jstor.org/stable/20020056>

Lyons, A., & Kashima, Y. (2001). The Reproduction of Culture: Communication Processes Tend to Maintain Cultural Stereotypes. *Social Cognition*, 19(3), 372–394. <https://doi.org/10.1521/soco.19.3.372.21470>

Major, J. (z.d.). *Asia Through a Glass Darkly*. Geraadpleegd op 10 februari 2021, van <https://asiasociety.org/asia-through-glass-darkly>

McKenna, B., Myers, M. D., & Newman, M. (2017). Social media in qualitative research: Challenges and recommendations. *Information and Organization*, 27(2), 87–99. <https://doi.org/10.1016/j.infoandorg.2017.03.001>

Mignolo, W. D. (2002). The Geopolitics of Knowledge and the Colonial Difference. *South Atlantic Quarterly*, 101(1), 57–96. <https://doi.org/10.1215/00382876-101-1-57>

Misérus, M. (2020, 11 maart). *Uitgescholden en bedreigd, want 'alle Chinezen hebben corona'*. Geraadpleegd op 10 februari 2021, van <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/uitgescholden-en-bedeigd-want-alle-chinezen-hebben-corona~b563944c/>

Mok, T. A. (1998). Getting the message: Media images and stereotypes and their effect on Asian Americans. *Cultural Diversity and Mental Health*, 4(3), 185–202. <https://doi.org/10.1037/1099-9809.4.3.185>

Morton, V. (2020, 30 juni). China pig flu strain has pandemic potential: Report. *The Washington Times*. Geraadpleegd van <https://www.washingtontimes.com/news/2020/jun/29/china-pig-flu-strain-has-pandemic-potential-report/?fbclid=IwAR1JiwarGFofkPpjQ3Olocv3jMUNSzPIkLuaPG6BLDMkFi3FP5GUM1Gt>
k

Mussell, S. (2009). Book Review: Gurminder K. Bhambra *Rethinking Modernity: Postcolonialism and the Sociological Imagination* Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2007, £45.00 hbk, no price stated pbk (ISBN: 978 0 230 50034 1), vii+200 pp. *Sociology*, 43(4), 800–801. <https://doi.org/10.1177/00380385090430041408>

Nguyen-Phuong-Mai, M. (2015) *Stereotype, Prejudices, and Racism*. Geraadpleegd op 10 juni 2021, van HvA internal website <https://www.amsterdamuas.com/binaries/content/assets/subsites/international-business-school-ibs/chapter-4-stereotypes-prejudices-racism.pdf?1446654473610>

NOS. (2020, 30 januari). Aziaten gediscrimineerd vanwege corona-uitbraak: "Ik ben geen virus". NOS. Geraadpleegd van <https://nos.nl/artikel/2320985-aziaten-gediscrimineerd-vanwege-corona-uitbraak-ik-ben-geen-virus?fbclid=IwAR35tsztzLR18mqU2MUZ0ak8yrVxO3eVf0pKpWpCTDvgsm4CpZmGKleApc>

NOS. (2021, 9 februari). WHO-team: oorsprong virus niet per se op vismarkt Wuhan, lab als bron onwaarschijnlijk. NOS. Geraadpleegd op 13 mei 2021, van <https://nos.nl/artikel/2367940-who-team-oorsprong-virus-niet-per-se-op-vismarkt-wuhan-lab-als-bron-onwaarschijnlijk>

O'Leary, N. (2020, 11 november). Westerse leiders zijn te koppig om te leren van de Aziatische corona-aanpak. Trouw. Geraadpleegd van <https://www.trouw.nl/opinie/westerse-leiders-zijn-te-koppig-om-te-leren-van-de-aziatische-corona-aanpak~b4597508/>

Onze Redactie. (2020, 11 februari). Corona of niet; vleermuis blijft populaire maaltijd. Telegraaf. Geraadpleegd van https://www.telegraaf.nl/nieuws/506973646/corona-of-niet-vleermuis-blijft-populaire-maaltijd?utm_source=facebook&utm_medium=social&utm_campaign=seeding-telegraaf&fbclid=IwAR3SsRbnggaYF81EY3FNm58662hE8hpVxe6UosLcyLi2co5pCCoftL4N7j0

Onze redactie buitenland. (2021, 25 januari). Peking geeft Westen schuld van corona. Telegraaf. Geraadpleegd van https://www.telegraaf.nl/nieuws/1933995862/peking-geeft-westen-schuld-van-corona?utm_source=facebook&utm_medium=social&utm_campaign=seeding-telegraaf&fbclid=IwAR0IN6bbk_UFqbgWRlZ4CRg-Flfm3zHgeRL0zg0mHtHCSIkzYVZzWJpYjQc

Oosterveer, D. (2020, 25 januari). Social media in Nederland 2020: TikTok is domein van kinderen, uittocht jongeren op Facebook. Geraadpleegd op 16 februari 2021, van <https://www.marketingfacts.nl/berichten/social-media-in-nederland-2020#:~:text=Liefst%2096%20procent%20is%20actief,jongeren%20is%20er%20nog%20actief.>

Pizarro, J., Cakal, H., Méndez, L., Da Costa, S., Zumeta, L. N., Gracia-Leiva, M., ... Cavalli, S. (2020). Tell me what you are like and I will tell you what you believe in: Social representations of COVID-19 in the Americas, Europe and Asia. *Papers on Social Representations*, 1–38. Geraadpleegd van

https://ri.conicet.gov.ar/bitstream/handle/11336/124419/CONICET_Digital_Nro.685a2126-a286-4c7c-b927-409e016cabe0_A.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Quekel, S. (2020, 13 maart). Gerenommeerde doktoren schrijven dat in een open brief aan collega's uit anderen landen. *Brabants Dagblad*. Geraadpleegd van

<https://www.bd.nl/buitenland/verontruste-topdokters-slaan-alarm-alle-landen-moeten-in-totale-lockdown-er-is-geen-tijd-meer~ac8264b3/?fbclid=IwAR1OU4r39EIPOI2qKUiJYWbONjUIC6KIE3FIToPJY5aikt5vEmnVdUpzCII>

Reny, T. T., & Barreto, M. A. (2020). Xenophobia in the time of pandemic: othering, anti-Asian attitudes, and COVID-19. *Politics, Groups, and Identities*, 1–24.

<https://doi.org/10.1080/21565503.2020.1769693>

Roberto, K. J., Johnson, A. F., & Rauhaus, B. M. (2020). Stigmatization and prejudice during the COVID-19 pandemic. *Administrative Theory & Praxis*, 42(3), 364–378.

<https://doi.org/10.1080/10841806.2020.1782128>

Rohmer, S. (1913). *The Insidious Dr. Fu-Manchu* [Pdf]. Geraadpleegd van

<https://www.gutenberg.org/ebooks/173>

Rosenblatt, N. (2009). Orientalism in American Popular Culture. *Penn History Review*, 16(2), 51–63. Geraadpleegd van

<https://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1005&context=phr>

Rovisco, M. (2010). Reframing Europe and the Global: Conceptualizing the Border in Cultural Encounters. *Environment and Planning D: Society and Space*, 28(6), 1015–1030.

<https://doi.org/10.1068/d0809>

Said, E.W. (1994). *Culture and Imperialism* (1st editie). New York, Verenigde Staten: Vintage Books.

Said, E. W. (1978). *Orientalism* (1st editie). New York, Verenigde Staten: Pantheon Books.

Speltini, G., & Passini, S. (2014). Cleanliness/dirtiness, purity/impurity as social and psychological issues. *Culture & Psychology*, 20(2), 203–219.

<https://doi.org/10.1177/1354067x14526895>

Spoonley, P. (2019). Racism and Stereotypes. *The Palgrave Handbook of Ethnicity*, 483–498. https://doi.org/10.1007/978-981-13-2898-5_36

Stephan, W. G., & Stephan, C. W. (1996). Predicting prejudice. *International Journal of Intercultural Relations*, 20(3–4), 409–426. [https://doi.org/10.1016/0147-1767\(96\)00026-0](https://doi.org/10.1016/0147-1767(96)00026-0)

Sue, D. W., Bucceri, J., Lin, A. I., Nadal, K. L., & Torino, G. C. (2007). Racial microaggressions and the Asian American experience. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 13(1), 72–81. <https://doi.org/10.1037/1099-9809.13.1.72>

Tessler, H., Choi, M., & Kao, G. (2020). The Anxiety of Being Asian American: Hate Crimes and Negative Biases During the COVID-19 Pandemic. *American Journal of Criminal Justice*, 45(4), 636–646. <https://doi.org/10.1007/s12103-020-09541-5>

Thomas, M. C. (2014, November 11). *Orientalism*. Encyclopedia Britannica.

<https://www.britannica.com/science/Orientalism-cultural-field-of-study>

University of Minnesota. (2016). *World Regional Geography: People, Places and Globalization*. Minneapolis, Verenigde Staten: University of Minnesota Libraries Publishing.

<https://doi.org/10.24926/8668.2701>

van den Berg, D. (2020, 1 mei). “Anti-Aziatisch racisme is niet begonnen bij corona”.

Geraadpleegd op 10 februari 2021, van

<https://www.oneworld.nl/kijkenluisteren/fotoreportage/anti-aziatisch-racisme-is-niet-begonnen-bij-corona/>

van Houte, W. (2020, 6 april). Aziatische bevolking wil af van dierenmarkten. *Eindhovens Dagblad*. Geraadpleegd van <https://www.ed.nl/buitenland/aziatische-bevolking-wil-af-van->

dierenmarkten~ace23676/?fbclid=IwAR0DrMsprBemotRncaBOWQhqWqrvqksEeGxx-3qLIYKhAQqK-FtbleQrps8&referrer=https%3A%2F%2Ffacebook.com%2F

van Zon, H. (2020, 21 maart). Overall lockdowns en uitgaansverboden terwijl het leven in China weer herstelt. *Eindhovens Dagblad*. Geraadpleegd van

[https://www.ed.nl/buitenland/overall-lockdowns-en-uitgaansverboden-terwijl-het-leven-in-china-weer-](https://www.ed.nl/buitenland/overall-lockdowns-en-uitgaansverboden-terwijl-het-leven-in-china-weer-herstelt~a7e93ede/?fbclid=IwAR3yiQBHNwyvNVgdnCgH405c8p1UxzprJm2Tm7bWtgpsmwTxMsahV7oL450)

[herstelt~a7e93ede/?fbclid=IwAR3yiQBHNwyvNVgdnCgH405c8p1UxzprJm2Tm7bWtgpsmwTxMsahV7oL450](https://www.ed.nl/buitenland/overall-lockdowns-en-uitgaansverboden-terwijl-het-leven-in-china-weer-herstelt~a7e93ede/?fbclid=IwAR3yiQBHNwyvNVgdnCgH405c8p1UxzprJm2Tm7bWtgpsmwTxMsahV7oL450)

Vennix, J. (2016). *Onderzoeks- en interventiemethodologie*. Nijmegen, Nederland: Radboud Universiteit.

Wang, S., Chen, X., Li, Y., Luu, C., Yan, R., & Madrisotti, F. (2020). 'I'm more afraid of racism than of the virus!': racism awareness and resistance among Chinese migrants and their descendants in France during the Covid-19 pandemic. *European Societies*, 1–22.

<https://doi.org/10.1080/14616696.2020.1836384>

Wikipedia-bijdragers. (2020, 16 september) *Oost-Azië*. Geraadpleegd op 10 februari 2021, van <https://nl.wikipedia.org/wiki/Oost-Azi%C3%AB>

Wekker, G. (2016). *White Innocence*. Amsterdam, Nederland: Amsterdam University Press.

Wilson, G. M. (1994). Edward Said on Contrapuntal Reading. *Philosophy and Literature*, 18(2), 265–273. <https://doi.org/10.1353/phl.1994.0025>

Wodak, R., & Reisigl, M. (2005). Discourse and Racism. *The Handbook of Discourse Analysis*, 372–397. <https://doi.org/10.1002/9780470753460.ch20>

i

[https://www.facebook.com/eindhovenstadsblad/posts/3102540646424124?_cft__\[0\]=AZUZjF9pkPXX51XmBI8HXh4tkbkqsBif7dMxuSk_qduQNkSDAc1SPc_3TGRJK510nJ6nqfhSUgTh5UeZ0B1mc1j_gXq5WA7R02kqla-jTzIBAsnhVk2SUKlQqCUWCbJJG68CCGv7CAJkBYN9nFy6LiJ&_tn=%%2CO%%2CP-R](https://www.facebook.com/eindhovenstadsblad/posts/3102540646424124?_cft__[0]=AZUZjF9pkPXX51XmBI8HXh4tkbkqsBif7dMxuSk_qduQNkSDAc1SPc_3TGRJK510nJ6nqfhSUgTh5UeZ0B1mc1j_gXq5WA7R02kqla-jTzIBAsnhVk2SUKlQqCUWCbJJG68CCGv7CAJkBYN9nFy6LiJ&_tn=%%2CO%%2CP-R)

ii

[https://www.facebook.com/telegraaf/posts/4122135144508749?_cft__\[0\]=AZWMgYfOo5GRldfJ_RsObBZdb6uSIVmgxJfwqEQAV3jEt4a3WWC4jMLZcVgVod4ID8ITAsg-ngNce2MQtXZgnltmX1X2Pkj7COAeowE-gvxm_5juPrwyFzbizrYkbLOVxWpgE_peLTvLRSKV51IDiz&_tn=%%2CO%%2CP-R](https://www.facebook.com/telegraaf/posts/4122135144508749?_cft__[0]=AZWMgYfOo5GRldfJ_RsObBZdb6uSIVmgxJfwqEQAV3jEt4a3WWC4jMLZcVgVod4ID8ITAsg-ngNce2MQtXZgnltmX1X2Pkj7COAeowE-gvxm_5juPrwyFzbizrYkbLOVxWpgE_peLTvLRSKV51IDiz&_tn=%%2CO%%2CP-R)

iii

[https://www.facebook.com/brabantsdagblad/posts/3112197692148316?_cft__\[0\]=AZWpk5kZ5mULnl_tdAlr0ThvgJJzIB-MY7SRxXxliSKi48ns46X7pNa6LLOj8FIfAMWf-odXNVm_ia1o9cOsFDJCx4Lq_zDliwAgtTwhwPjd6CK3ceBD8PUgv9G6BKG9SJ1mSa7lu2PMJ9VgJT_WubOXk&_tn=%%2CO%%2CP-R](https://www.facebook.com/brabantsdagblad/posts/3112197692148316?_cft__[0]=AZWpk5kZ5mULnl_tdAlr0ThvgJJzIB-MY7SRxXxliSKi48ns46X7pNa6LLOj8FIfAMWf-odXNVm_ia1o9cOsFDJCx4Lq_zDliwAgtTwhwPjd6CK3ceBD8PUgv9G6BKG9SJ1mSa7lu2PMJ9VgJT_WubOXk&_tn=%%2CO%%2CP-R)

iv

[https://www.facebook.com/eindhovenstadsblad/posts/3063782460299943?_cft__\[0\]=AZXo62qXTUegM_TEN9mmskpsq8v_5_ikARzagxfxi9ycnxijT_ISA5ZCDHz9UqddJ5KVJJ3GFLjN2LvwK3Ajg36jhaqugqye1KJ_AS1CAAdZ45MdV8JTAlkyHWp_XKJZFh7APzMEDNdOzjP2lwBdKGC&_tn=%%2CO%%2CP-R](https://www.facebook.com/eindhovenstadsblad/posts/3063782460299943?_cft__[0]=AZXo62qXTUegM_TEN9mmskpsq8v_5_ikARzagxfxi9ycnxijT_ISA5ZCDHz9UqddJ5KVJJ3GFLjN2LvwK3Ajg36jhaqugqye1KJ_AS1CAAdZ45MdV8JTAlkyHWp_XKJZFh7APzMEDNdOzjP2lwBdKGC&_tn=%%2CO%%2CP-R)

v

[https://www.facebook.com/AD.NL/posts/3503643302988069?_cft__\[0\]=AZXyUD0BTCM4Y7UhlYfDs_SU1UFvPtr9xbrm5tS2hfNUPZJYblc_PivSILp34rywaKLy0NXND5BeCzrieWFHfKByVM0zw16aiVZQhdVMXPzb0yS7HHegx9E9ITNAK-cJDWm2QF1mWPYKDXM7NtKzC0Th_s&_tn=%%2CO%%2CP-R](https://www.facebook.com/AD.NL/posts/3503643302988069?_cft__[0]=AZXyUD0BTCM4Y7UhlYfDs_SU1UFvPtr9xbrm5tS2hfNUPZJYblc_PivSILp34rywaKLy0NXND5BeCzrieWFHfKByVM0zw16aiVZQhdVMXPzb0yS7HHegx9E9ITNAK-cJDWm2QF1mWPYKDXM7NtKzC0Th_s&_tn=%%2CO%%2CP-R)

vi

[https://www.facebook.com/thesun/posts/4416965548329850?_cft__\[0\]=AZVEXn77WruiaYa7JC90nUq_pi5mw1gS_GAJBqAejW0LH5gzjl8_QUI4eA_IKZN8fuLeMRixih7-9bTaYYZsQ5fweRfRxe6Yqh8Oha60VmYHWVvYske2nnxUun6jjRjXIPAy5vFe9_fvkunE998fJCL2DQ&_tn=%%2CO%%2CP-R](https://www.facebook.com/thesun/posts/4416965548329850?_cft__[0]=AZVEXn77WruiaYa7JC90nUq_pi5mw1gS_GAJBqAejW0LH5gzjl8_QUI4eA_IKZN8fuLeMRixih7-9bTaYYZsQ5fweRfRxe6Yqh8Oha60VmYHWVvYske2nnxUun6jjRjXIPAy5vFe9_fvkunE998fJCL2DQ&_tn=%%2CO%%2CP-R)

vii

[https://www.facebook.com/telegraaf/posts/3123467047708902?_cft__\[0\]=AZXuXf1fuULEJRYK7vOE_bqOKdJ4IU7z7iZbE8jB64F_hglTF04gKEQbVb_-dbHbgQQ88oK77r5HITQxIBQUBJ915rSwqHkdALlcFmH5ZRwG-yK8h12K7-liz_xpluVuHSqy3KWqHxPLf1wZTp5z4jgPN&_tn=%%2CO%%2CP-R](https://www.facebook.com/telegraaf/posts/3123467047708902?_cft__[0]=AZXuXf1fuULEJRYK7vOE_bqOKdJ4IU7z7iZbE8jB64F_hglTF04gKEQbVb_-dbHbgQQ88oK77r5HITQxIBQUBJ915rSwqHkdALlcFmH5ZRwG-yK8h12K7-liz_xpluVuHSqy3KWqHxPLf1wZTp5z4jgPN&_tn=%%2CO%%2CP-R)

viii

[https://www.facebook.com/Trouw.nl/posts/3803728752992922?_cft__\[0\]=AZVELA-DY6vpWp4G6nLB_jGdY4KhEPHybba6axKKKh8-bRlIfOMq3Fell5SQpH2FwnVvawomhluwXjgnNbnPHXylte7kculMkD6NHFSipqtU-WjAOtkEnTfom7nrEwSRy0SWPQ8sixSiZaCAeZvDT2FLY&_tn=%%2CO%%2CP-R](https://www.facebook.com/Trouw.nl/posts/3803728752992922?_cft__[0]=AZVELA-DY6vpWp4G6nLB_jGdY4KhEPHybba6axKKKh8-bRlIfOMq3Fell5SQpH2FwnVvawomhluwXjgnNbnPHXylte7kculMkD6NHFSipqtU-WjAOtkEnTfom7nrEwSRy0SWPQ8sixSiZaCAeZvDT2FLY&_tn=%%2CO%%2CP-R)

ix

[https://www.facebook.com/nos/posts/3391273404221527?_cft__\[0\]=AZWA9CQmgh5gbShKzYRjGnl_T-clW9MIllwNQ-V96Fbjnj7mVUJL5X97Rh5jrSPPiLc44NN4Y-O0JI4U2EC9f1iXLMd4sp6bDd9BU3Av-rst4mwM84LILva_4EXaPIghSf6s3gUjVqvUC0_LKjyxax8&_tn=%%2CO%%2CP-R](https://www.facebook.com/nos/posts/3391273404221527?_cft__[0]=AZWA9CQmgh5gbShKzYRjGnl_T-clW9MIllwNQ-V96Fbjnj7mVUJL5X97Rh5jrSPPiLc44NN4Y-O0JI4U2EC9f1iXLMd4sp6bDd9BU3Av-rst4mwM84LILva_4EXaPIghSf6s3gUjVqvUC0_LKjyxax8&_tn=%%2CO%%2CP-R)

x

[https://www.facebook.com/TheWashingtonTimes/posts/10159189403009411?_cft__\[0\]=AZVNaKv-GOoU97EpZwzhmZef2VEr38M-Y17XE_aalkIE8KK9W0eKykawRINfS4142YrtMNTXQudkyWkljAjCluEYmyFbahTzfGtBdU6px7THBznb_eahL9TNCrEN667bZQPRr_B0WiWf-ROe4Lc3WUTO9&_tn=%%2CO%%2CP-R](https://www.facebook.com/TheWashingtonTimes/posts/10159189403009411?_cft__[0]=AZVNaKv-GOoU97EpZwzhmZef2VEr38M-Y17XE_aalkIE8KK9W0eKykawRINfS4142YrtMNTXQudkyWkljAjCluEYmyFbahTzfGtBdU6px7THBznb_eahL9TNCrEN667bZQPRr_B0WiWf-ROe4Lc3WUTO9&_tn=%%2CO%%2CP-R)

xi

[https://www.facebook.com/nos/posts/3391273404221527?_cft__\[0\]=AZW4NyaOU46ZU4HjSBjuXvT_nj5uK7nNHbnV_a5S0ZFJQg5-UcBi0m8UxN3zm0chZom0Gw7a1vduRq53qv4lkV7fe_M5YITozO9v9mplQCS7b68aiCgn-YaafIQZHGJgaCUAq5lww4WZYBg2wSc1jYrF&_tn=%%2CO%%2CP-R](https://www.facebook.com/nos/posts/3391273404221527?_cft__[0]=AZW4NyaOU46ZU4HjSBjuXvT_nj5uK7nNHbnV_a5S0ZFJQg5-UcBi0m8UxN3zm0chZom0Gw7a1vduRq53qv4lkV7fe_M5YITozO9v9mplQCS7b68aiCgn-YaafIQZHGJgaCUAq5lww4WZYBg2wSc1jYrF&_tn=%%2CO%%2CP-R)